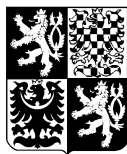


# VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY



## USNESENÍ

### VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 15. října 2007 č. 1150

ke Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011

Vláda

#### **I. schvaluje**

1. Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011 obsaženou v části III materiálu č.j. 1466/07 (dále jen „Strategie“), s úpravou podle připomínky vlády,

2. Seznam měst navržených k zařazení do městské úrovně prevence kriminality obsažený v části V příloze č. 3 materiálu č.j. 1466/07,

3. Postup při stanovení finančního limitu státní účelové dotace pro kraje na krajské programy prevence kriminality realizované v letech 2009 až 2011 obsažený v části V příloze č. 6 materiálu č.j. 1466/07;

#### **II. ukládá**

1. členům Republikového výboru pro prevenci kriminality

a) zabezpečit průběžné plnění úkolů obsažených v části 5 Strategie,

b) předkládat tomuto výboru vždy do 31. ledna každého kalendářního roku, počínaje rokem 2009 a konče rokem 2012, zprávy o plnění úkolů za předešlý kalendářní rok obsažených v části 5 Strategie,

2. 1. místopředsedovi vlády a ministru pro místní rozvoj, místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí, ministrům spravedlnosti, zdravotnictví, dopravy, vnitra, školství, mládeže a tělovýchovy a ministryni obrany vyčleňovat v příslušných letech v resortních rozpočtových kapitolách státního rozpočtu České republiky finanční prostředky na oblast prevence kriminality,

### 3. ministru vnitra

a) předkládat vládě vždy do 31. března každého kalendářního roku, počínaje rokem 2009, zprávu o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie, obsahující též informace o množství a způsobu vynaložení finančních prostředků vyčleněných na prevenci kriminality v rozpočtové kapitole 314 - Ministerstvo vnitra,

b) zpracovat do 31. ledna 2008 vnitroresortní Koncepti prevence kriminality na léta 2008 až 2011 pro oblast vnitra a Policie České republiky a zajistit její plnění,

c) předložit vládě do 30. června 2008 návrh na legislativní úpravu prevence kriminality v České republice,

d) vyčleňovat každoročně v rozpočtové kapitole 314 - Ministerstvo vnitra mimo prostředků určených na resortní program prevence kriminality rovněž prostředky na prevenci kriminality tak, aby v celkovém objemu dosáhly v letech 2008 až 2011 výše 400 mil. Kč,

e) zajistit zveřejnění tohoto usnesení ve Věstníku vlády pro orgány krajů a obcí;

**III. doporučuje** hejtmanům, primátorům a starostům měst uvedených v seznamu uvedeném v bodě I/2 tohoto usnesení seznámit se se Strategií, respektovat její obsah a učinit kroky k zajištění realizace systému prevence kriminality na krajské a městské úrovni, podle části V přílohy č. 5 materiálu č.j. 1466/07.

#### Provedou:

1. místopředseda vlády a  
ministr pro místní rozvoj,  
místopředseda vlády a  
ministr práce a sociálních věcí,  
ministr vnitra a  
předseda Republikového výboru  
pro prevenci kriminality,  
ministři dopravy, financí,  
spravedlnosti, zdravotnictví,  
školské, mládeže a tělovýchovy,  
ministryně obrany

#### Na vědomí:

hejtmani,  
primátor hlavního města Prahy,  
primátoři statutárních měst,  
starostové obcí s rozšířenou působností

1. místopředseda vlády  
Jiří Čunek v. r.

## II. Předkládací zpráva

Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 (dále jen „Strategie“) je předkládána vládě na základě usnesení vlády č. 441 ze dne 25. dubna 2007 ke Zprávě o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2004 – 2007 za rok 2006 a o Prioritách Republikového výboru pro prevenci kriminality a resortů v něm zastoupených na rok 2007.

Strategii předkládá ministr vnitra a předseda Republikového výboru pro prevenci kriminality<sup>1</sup> (dále jen „RVPPK“). Materiál byl zpracován z podkladů resortů zastoupených v RVPPK, prošel vnitroresortním připomínkovým řízením a mimořádně širokým připomínkovým řízením, jehož se zúčastnily kraje a města.

Na základě Jednacího řádu vlády České republiky byla Strategie zaslána dne 23. srpna 2007 (pod. č.j.: OP-555/2007) do meziresortního připomínkového řízení všem povinným připomínkovým místům se lhůtou sdělení stanoviska do 12. září 2007. Výsledky připomínkového řízení jsou obsaženy v části IV. Materiál je předkládán bez výhrad. Dne 20. září 2007 byla Strategie projednána RVPPK a doporučena k předložení vládě České republiky. Materiál nemá negativní dopad na problematiku rovnosti mužů a žen a na podnikatelské prostředí.

V rámci Strategie jsou uvedeny priority a základní okruhy preventivní politiky státu na následující období a stanoveny metody, jakými budou RVPPK a věcně příslušnými resorty naplňovány.

Předložený materiál navazuje na předcházející střednědobé strategie, které byly vládou průběžně projednávány a schvalovány od roku 1996. Vyhodnocení Strategie na léta 2004 – 2007 bude vládě předloženo v prvním čtvrtletí roku 2008.

Materiál se skládá z pěti částí: Návrh usnesení (I), Předkládací zpráva (II), Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 (III), Výsledky připomínkového řízení (IV) a Přílohy (V).

---

<sup>1</sup> Dalšími členy kromě Ministerstva vnitra jsou: Ministerstvo dopravy, Ministerstvo financí, Ministerstvo obrany, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví, Nejvyšší státní zastupitelství, Policejní prezidium, Generální ředitelství cel, Generální ředitelství vězeňské služby, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Správa služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí, Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Probační a mediační služba.

## Shrnutí materiálu

- Strategie je koncipována na základě současné situace v oblasti kriminality, vychází z nejnovějších poznatků vědeckých výzkumů a z domácích i zahraničních zkušeností. Zaměřuje se zejména na snižování majetkové a násilné kriminality a na eliminaci kriminálně rizikových sociálně patologických jevů.
- Cílem Strategie je zvyšování pocitu bezpečí občanů, snižování míry a závažnosti trestné činnosti, posilování kompetencí krajů a obcí při plánování a realizaci preventivních opatření.
- Priority Strategie spočívají v eliminaci kriminogenních sociálních a ekonomických faktorů, které umocňují rozvoj kriminálního jednání, v omezování příležitostí k páčání trestné činnosti a zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden, a v informování občanů o legálních možnostech ochrany před trestnou činností.
- Cílovými skupinami, jimž bude věnována zvýšená pozornost, jsou děti a mladiství ohrožení sociálně patologickým jevy a s kriminální zkušeností, prvopachatelé trestných činů, recidivisté a sociálně vyloučené komunity.
- Důraz bude kladen na další zkvalitňování systému prevence kriminality po stránce legislativní, analytické, vyhodnocovací, personální, informační a metodické.
- V rámci předkládané Strategie dochází oproti minulým dokumentům k následujícím změnám:
  - o Bude posílena samosprávná role krajů, které budou mít možnost s finanční podporou státu realizovat na svém území vlastní preventivní politiku. Posílení kompetencí krajů je nezbytné doprovodit i vyššími finančními prostředky.
  - o Další změna se dotýká velkých měst s počtem obyvatel nad 25 tisíc<sup>2</sup>, kterým, pokud se rozhodnou realizovat Městský program prevence kriminality, bude při splnění stanovených podmínek zaručeno čerpání finančních prostředků na jejich preventivní programy po dobu čtyř let. Města budou metodicky vedena ke komplexnímu pojetí preventivních opatření založených na důkladné bezpečnostní analýze, na znalosti místních podmínek a potřeb a na zapojení všech dotčených subjektů (instituce státní správy, územní veřejné správy, justičních orgánů, Policie ČR, nestátní neziskové organizace, podnikatelské právnické osoby atp.) do systému prevence kriminality na místní úrovni.

---

<sup>2</sup> V České republice je takových měst celkem 47.

- Na celostátní úrovni bude nadále podporován vznik a realizace meziresortních preventivních programů, které budou koordinovány RVPPK a které budou směřovat do oblastí z celostátního bezpečnostního hlediska považovaných jako závažné a jejichž řešení není na místní nebo regionální úrovni možné.
- Vedle meziresortních preventivních programů budou jednotlivá ministerstva realizovat své resortní programy v oblasti prevence kriminality, na které budou ve svých kapitolách vyčleňovat finanční prostředky ze státního rozpočtu.
- Další oblastí, která bude na republikové úrovni podporována, je výzkumná činnost, jejíž výsledky napomáhají rozvíjet efektivní a racionální preventivní politiku státu.
- Dopad na výdaje z veřejných rozpočtů, resp. kapitolu Ministerstvo vnitra, bude v letech 2008 až 2011 činit 400 mil. Kč. Tato částka se navrhuje s ohledem na diverzifikaci systému prevence kriminality na úroveň republikovou, krajskou a městskou.
- Finanční prostředky vložené do prevence kriminality jsou mnohonásobně nižší než do represe. Navíc mají pozitivní vliv na společenské klima.

### III.

## Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011

### 1. Úvod

Motto:

*„Je prokázáno, že dobře naplánované strategie prevence kriminality nejenže předcházejí trestné činnosti a viktimizaci, ale podporují bezpečnost společnosti a přispívají k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti.“*

(Směrnice pro prevenci kriminality, rezoluce Hospodářské a sociální rady OSN č. 2002/13)

Hlavním nástrojem kontroly kriminality je **bezpečnostní politika státu**. Její součástí je **preventivní politika**<sup>1</sup>, která se zaměřuje na eliminaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů, na práci s pachateli a na pomoc obětem trestné činnosti. Oproti trestní politice využívá preventivní politika metody nerepresivní, na nichž se podílí široká škála veřejných institucí i soukromých subjektů. Vzhledem k velkému rozsahu příčin trestné činnosti zasahují preventivní opatření do mnoha oblastí veřejného života, např. do oblasti sociální, zaměstnanosti, vzdělávání, osvětové, trávení volného času, krizové intervence či urbanistického plánování. Její nezastupitelný význam je stále častěji zohledňován i v rámci trestní politiky, např. formou odklonů, či alternativních trestů k trestu odnětí svobody<sup>2</sup>.

Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností. Z toho jednoznačně vyplývá, že účinnost přijatých opatření a hlavně udržitelnost dosažených pozitivních výsledků je podmíněna dobrou přípravou a kvalitním plánováním a průběžným vyhodnocováním. To je také důvod, proč vláda České republiky přijímá od roku 1996 střednědobé strategické materiály pro oblast prevence kriminality, které zaručují kontinuitu realizace preventivní politiky státu, její zkvalitňování a usměrňování podle vývoje

---

<sup>1</sup> Z pohledu teorie je prevence kriminality součástí kriminologie, která zkoumá zejména osobu pachatele, osobu oběti a zabývá se také možnostmi kontroly kriminality. Kriminologie je věda empirická, spoléhající se více na pozorování skutečnosti než na teorii, a věda multidisciplinární, víceoborová, mezioborová.

<sup>2</sup> Využívání trestu odnětí svobody může přinést krátkodobou úlevu díky izolaci pachatele, má ovšem dlouhodobé celospolečenské důsledky i negativní společensko-ekonomický dopad na pachatele a jeho nejbližší sociální okolí (jeden ze závěrů 11. kongresu OSN o prevenci kriminality a trestní justice, Bangkok 2005).

trestné činnosti a potřeb praxe. Strategický přístup k prevenci kriminality také umožňuje racionálně plánovat uvolňování finančních prostředků ze státního rozpočtu v delším časovém horizontu a zkvalitňovat podmínky fungování systému prevence kriminality po stránce organizační a personální.

Preventivní aktivity se uskutečňují v rámci celostátním, regionálním i místním a to na úrovni primární, sekundární a terciární<sup>3</sup>. **Prevence kriminality zahrnuje:**

- sociální opatření - zabývají se sociálními a ekonomickými problémy, zaměřují se na ohrožené jedince a jejich rodiny, na skupiny obyvatel a rizikové lokality s cílem změnit nepříznivé socioekonomické prostředí;
- situační opatření - nasazování technických opatření včetně urbanistického plánování z hlediska potřeb bezpečí občanů; cílem je omezování příležitostí k páčání trestné činnosti, zvyšování rizika dopadení pro pachatele a snižování zisků z trestné činnosti;
- informování občanů a jejich aktivizace – zprostředkování informací o bezpečnostní situaci, o účinných formách obrany před trestnou činností; cílem je zapojování občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti i bezpečí svého okolí;
- budování realizačních kapacit – posilování systému prevence kriminality včetně podmínek pro realizaci národních, regionálních a lokálních preventivních strategií a zajištění jejich finanční podpory.

Hlavní cílové skupiny, na které se preventivní působení zaměřuje, lze charakterizovat jako skupiny ohrožené sociálně patologickými jevy, případně s kriminální zkušeností. Sem zejména patří mládež, skuteční či potenciální pachatelé a oběti trestných činů.<sup>4</sup> K řešení specifických kriminálně rizikových jevů a k předcházení sociálně patologickým jevům v různém prostředí zpracovává Ministerstvo vnitra i resorty zastoupené v Republikovém výboru pro prevenci kriminality (dále jen „RVPPK“) řadu samostatných koncepčních materiálů (viz Příloha č.1).

---

<sup>3</sup> **Primární prevence** se zaměřuje na kořeny delikvence, na hlubší příčiny kriminálního jednání. Zahrnuje celou populaci, dospělé i děti. **Sekundární prevence** se zaměřuje na konkrétní rizikové jedince a skupiny obyvatelstva, úžeji vymezené podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod. Usiluje o odvrácení od kriminálního jednání a o aktivní podporu společensky akceptovaného chování. **Terciární prevence** představuje resocializační a reintegrační opatření směřující k těm, kteří se již protiprávního jednání dopustili, na lokality, které již byly kriminalitou zasaženy, a na osoby, které se již staly oběťmi trestných činů.

<sup>4</sup> Konkrétně se jedná o děti s poruchami chování; sociálně vyloučené osoby; ženy; seniory; osoby se zdravotním postižením a sociálním handicapem; osaměle žijící osoby; cizince; příslušníky národnostních a etnických menšin; dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné; obyvatele prostorově vyloučených lokalit; občany žijící v nevyhovujících bytových podmínkách; občany mající problémy s dodržováním povinností souvisejících s nájemním bydlením; osoby propuštěné z výkonu trestu, osoby závislé na konzumaci alkoholu a omamných nebo psychotropních látek.

## 2.

### Východiska Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011

Základními východisky pro tvorbu Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 (dále jen „Strategie“) jsou:

- **analýzy kriminality<sup>5</sup> a typologie pachatelů a obětí,**
- **postoje veřejnosti k problematice bezpečnosti a prevence kriminality,**
- **zkušenosti z realizace předchozích strategií prevence kriminality v ČR,**
- **zahraniční zkušenosti a doporučení pro oblast prevence.**

#### Údaje o trestné činnosti<sup>6</sup>

V České republice již čtvrtým rokem dochází ke snižování počtu zjištěných trestných činů. V roce 2006 byl jejich počet nejnižší od roku 1993. V roce 2006 poklesl počet hospodářských, majetkových, násilných i mravnostních trestných činů. Spolu s poklesem kriminality došlo i k meziročnímu poklesu škody způsobené trestnou činností o 44 % (v roce 2006 24 miliard korun).

V rámci majetkové kriminality nadále dominují krádeže vloupáním do rodinných domků, do víkendových chat a do bytů a u krádeží prostých převládají krádeže věcí z automobilů, krádeže automobilů a krádeže kapesní. Přes trend snižování majetkové trestné činnosti **pokračoval nárůst kapesních krádeží.**

Počet zjištěných trestných činů proti majetku poklesl o 10 %. Podíl jednotlivých trestných činů zůstává neměnný – převažují úvěrové podvody, neoprávněná držení platební karty, podvody a zpronevěry. Pachatelé předkládají žádosti s nepravou identitou klienta, padělaná potvrzení o výši příjmů od svého zaměstnavatele, padělané nebo pozměněné platební nástroje.

V oblasti násilné kriminality<sup>7</sup> došlo k poklesu zjištěných úmyslných ublížení na zdraví, vydírání, loupeží i loupeží na finančních institucích; **došlo k mírnému zvýšení trestných**

<sup>5</sup> Údaje o trestné činnosti jsou čerpány ze Zpráv o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území ČR v roce 2005 a 2006.

<sup>6</sup> Uváděná meziroční srovnání se týkají let 2005 a 2006.

<sup>7</sup> I přes celkový pokles násilné trestné činnosti dochází k radikalizaci chování diváků a fanoušků fotbalových klubů (fyzické útoky, poškozování majetku, projevy rasismu a použití zábavné pyrotechniky).

**činů loupeží na benzinových čerpadlech a tzv. pouličních loupeží.** Většina pouličních loupeží je spáchána na osamělých osobách, které se pohybují v noční, ale i v denní době na málo frekventovaných místech. Pachatelé 40,4 % násilné kriminality se rekrutují z řad recidivistů.

**Setrvalý pokles počtu evidovaných trestných činů a výše způsobených škod lze vysvětlit jednak změnami, které jsou zaváděny do stylu práce Police ČR, ale také dlouhodobě realizovanými preventivními opatřeními, která byla během minulých dvanácti let uskutečňována ve 234 městech České republiky. Přitom výše finančních prostředků<sup>8</sup> vynaložených na oblast prevence představuje necelá 0,3 % výše způsobených škod v roce 2006.**

#### **Teritoriální rozložení trestné činnosti**

Z pohledu absolutních hodnot **bylo v roce 2006 spácháno nejvíce trestných činů na území hl. m. Prahy s 27 % (89 618 trestných činů)<sup>9</sup>. Následují kraje Středočeský (37 188), Moravskoslezský (36 993), Ústecký a Jihomoravský, dále kraje Jihočeský, Liberecký a Olomoucký, Plzeňský a Královéhradecký. Nejnižší kriminalitou (do 10 tisíc trestných činů za rok 2006) jsou zatíženy kraje Vysočina, Karlovarský, Pardubický a Zlínský.**

**Srovnáme-li pořadí krajů po přepočtu trestných činů na 10 tisíc obyvatel, zůstává na prvním místě hl. m. Praha (758 trestných činů), na kterou připadá téměř dvojnásobný počet trestných činů oproti dalším nejvíce zatíženým krajům – Ústeckému (399), Libereckému (344), Středočeskému (321) a Karlovarskému<sup>10</sup> (312).**

#### **Přestupky**

Příslušníci Služby pořádkové policie ČR v roce 2006 zjistili celkem 868 198 přestupků podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, z toho na úseku proti majetku 172 974 a na úseku veřejného pořádku a občanského soužití 97 626. Obecní policie řešila 1 775 705 přestupků (z tohoto počtu se jednalo o 78 % přestupků v dopravě).

---

<sup>8</sup> Na program prevence kriminality na místní úrovni bylo v letech 2004 - 2007 vyčleňováno každoročně 80 mil. Kč.

<sup>9</sup> Na území hl. m. Prahy kulminovala trestná činnost v roce 1999. Od tohoto roku, s výjimkou roku 2002, je v Praze zaznamenán trvalý pokles kriminality. Přesto majetková kriminalita v Praze představuje 32 % z celkového počtu v ČR a např. krádeže motorových vozidel představují 40 % z celkového počtu v ČR.

<sup>10</sup> U Karlovarského kraje evidujeme výrazný rozdíl z hlediska absolutního počtu trestných činů a trestných činů v přepočtu na 10 tis. obyvatel - 13. místo v počtu zjištěných trestných činů, ale 5. místo v přepočtu na 10 tis. obyvatel.

## Pachatelé trestných činů

Počet pachatelů, stejně jako počet objasněných trestných činů, stagnoval. Tato stagnace je však provázena mírným zvýšením počtu recidivistů a počtu pachatelů - cizinců.

Z hlediska **věku převažuje ve struktuře pachatelů kategorie 20-30 let** s podílem 34,6 %, na druhém místě je věková skupina 30-40 let a třetí místo zaujímá věková skupina 40-60 let. Z hlediska možné nápravy pachatele a potřeby zajištění rychlé, kvalitní a individuální péče je důležitá věková skupina dětí. Děti do 18 let se podílejí v porovnání se všemi pachateli na páchaní trestné činnosti 7 %, což je přibližně stejně jako věková skupina mladých dospělých (18-20 let). Pachatelé senioři nad 60 let tvoří marginální skupinu 1,8 %.

Ve skladbě pachatelů celkové kriminality podle **vzdělání** tvoří nejpočetnější skupinu pachatelé se **základní školou a vyučením 45,5 %**, následují pachatelé se **základní školou bez kvalifikace** a pachatelé, u kterých nebylo zjištěno vzdělání nebo se jedná o cizince nebo děti.

I přes stagnaci celkového počtu pachatelů, **došlo k dalšímu mírnému zvýšení počtu recidivistů<sup>11</sup> na 56 661 a jejich podílu ve struktuře pachatelů na 46,2 %**. Od roku 1993 se tak jedná o nejvyšší hodnoty<sup>12</sup>.

## Oběti trestné činnosti<sup>13</sup>

**Počet obětí se oproti předchozímu období snížil.** Děti do 18 let jsou nečastěji obětí kapesních krádeží a loupeží. U dospělých obětí převládají trestné činy krádeže, úmyslného ublížení na zdraví a loupeže. Další cílovou skupinou je věková kategorie seniorů. Tato specifická skupina obětí trestné činnosti je v posledních letech stále více předmětem útoků pachatelů, dramaticky narůstá zejména počet obětí - žen - seniorek ve věku 60 – 89 let.

Z hlediska pohlaví je počet obětí vyrovnaný. Mírně převažují jako oběti muži (53,3 %) nad ženami (46,7 %). Muži jsou častějšími oběťmi trestných činů vraždy, loupeže a úmyslného ublížení na zdraví; ženy naopak trestního jednání vyhrožování, omezování osobní svobody, týrání, znásilnění a pohlavního zneužívání.

---

<sup>11</sup> Recidivistou je pachatel úmyslného trestného činu, který byl již za jiný úmyslný trestný čin dříve odsouzen.

<sup>12</sup> Na celkovém počtu pachatelů majetkové kriminality se recidivisté podílejí 56,7 %, na krádežích prostých 62,2 %, na počtu pachatelů násilné kriminality 40,4 %.

<sup>13</sup> Oběti trestné činnosti jsou občané, kteří se v souvislosti s páchanou trestnou činností stanou objektem přímého útoku pachatele, ať již konkrétním fyzickým napadením nebo formou majetkové nebo jiné újmy. Jediným a ne zcela kompletním zdrojem informací o obětech trestné činnosti je Evidenčně statistický systém kriminality vedený Policií ČR.

## Postoje veřejnosti k problematice bezpečnosti a prevence kriminality

Ze závěrů řady kriminologických výzkumů a výzkumů veřejného mínění, které byly v minulých letech provedeny,<sup>14</sup> jednoznačně vyplynulo, že otázka bezpečnosti je druhým nejčastěji zmiňovaným problémem, který si občané přejí, aby stát řešil (na prvním místě byla uváděna nezaměstnanost). **Většina občanů:**

- **dává jednoznačně přednost prevenci před represí,**
- **má pocit ohrožení a obává se trestných činů;** pocity ohrožení a nebezpečí jsou významně spojeny s velikostí místa bydliště; nejvyšších hodnot dosahují ve velkoměstech,
- považuje za **nejproblémovější** okolí hospod, heren, nočních klubů a diskoték a dále neosvětlená a málo frekventovaná místa,
- **se nejvíce obává** vandalství, kapesních krádeží, krádeží motorových vozidel, vloupání do bytu, domu, chaty, chalupy a do aut a pociťuje silný strach z fyzického násilí (loupeže),
- **hodnotí opatření proti pouliční kriminalitě a kriminalitě mládeže jako nedostatečná,**
- **má zájem o informace** o bezpečnostní situaci v místě bydliště, o preventivních opatřeních policie a o jejích záměrech do budoucna,
- chápe, že policie nemůže sama zabezpečit prevenci trestné činnosti, a že **aktivní roli v prevenci zločinu musí sehrávat samotný občan,**
- **sdílí názor, že o bezpečnost občanů a jejich majetku by se měli rovnoměrně starat sami občané, policie a místní samospráva,**
- domnívá se, že ke **zvýšení bezpečnosti je třeba** posílit přítomnost policistů na ulicích, rozšiřovat počet kamerových monitorovacích systémů,
- zastává názor, že je třeba vytvářet podmínky pro trávení volného času dětí a mladých dospělých, pozitivně ovlivňovat výchovu v rodině a podporovat zaměstnanost.

---

<sup>14</sup> Čerpáno z výzkumů: Spokojenost občanů s prací Policie ČR (STEM/MARK, a.s. 2004); Preventivní aktivity v názorech obyvatel měst (IKSP pro RVPPK, 2004); Občané o kriminalitě a prevenci (IKSP pro RVPPK, 2006); Institut dohledu u podmíněného propuštění (IKSP, 2004); Mladiství pachatelé na prahu tisíciletí (IKSP, 2004). Podrobnosti k výzkumným zjištěním jsou obsahem Přílohy č. 2.

## **Zkušenosti z realizace předchozích strategií prevence kriminality v ČR**

V České republice byly institucionální podmínky pro rozvoj preventivní politiky vytvořeny v roce 1993, kdy byl zřízen RVPPK. **V roce 1996 byly poprvé na prevenci kriminality vyčleněny finanční prostředky** (150 mil. Kč) v kapitole Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu a **hlavním pilířem preventivní činnosti se stal Program prevence kriminality na místní úrovni** (dále jen „Program“), který je realizován samosprávami obcí za přispění státní účelové dotace. Hlavní charakteristikou období 1996 -2007 bylo budování systému prevence kriminality včetně jeho organizačního, personálního, informačního i finančního zabezpečení. Vytvořený systém se opírá o preventivní programy resortů zastoupených v RVPPK, o programy prevence kriminality na místní úrovni, o výzkumnou, analytickou, vyhodnocovací a preventivní činnost Ministerstva vnitra a Policie ČR, o spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi a se subjekty podnikajícími zejména v oblasti situační prevence.

V letech 1996 až 2003 byly realizovány Programy zpočátku pouze ve větších městech s počtem obyvatel nad 30 tisíc, od roku 1999 i v menších městech. **Za dobu trvání Programu bylo celkem podpořeno více než 4 000 projektů prevence kriminality ve 230 obcích a 8 krajích státní účelovou dotací blížící se částce 900 mil. Kč.** Od roku 2004 do současnosti je realizován program Partnerství, který umožňuje podporovat preventivní aktivity i v malých obcích - počet obyvatel nehraje roli, klíčový je rozsah bezpečnostního problému. Od roku 2006 se do realizace Programu zapojily také kraje.

**Dvanáctileté zkušenosti praktické realizace preventivní politiky státu ukázaly, že dlouhodobá metodická, konzultační a finanční podpora samosprávám ze strany státu přinesla efekt v podobě integrace preventivní politiky do sociální, vzdělávací, zdravotní a bezpečnostní politiky měst, ve vytvoření nových poradních orgánů (komise prevence kriminality), zřízení nových profesních pozic (manažer prevence) a v uznání významu preventivního působení vyjádřeného ve zvyšujícím se finančním podílu samospráv na realizaci dílčích opatření<sup>15</sup>.** Tento pozitivní efekt se dostavil především u měst s vyšším počtem obyvatel, s rozvinutější infrastrukturou institucí, s vyšším rozpočtem a tam, kde státní účast a podpora byla dlouhodobá. V programu Partnerství byla posílena partnerská role Policie ČR, a to zejména při identifikaci problémů a v jejím aktivním zapojení do preventivních aktivit a do rozhodovacích procesů na všech úrovních.

---

<sup>15</sup> Povinný podíl realizátorů (obce a kraje) byl 10 % z celkových vynaložených prostředků na projekty prevence kriminality. Dlouhodobě však tento podíl převyšuje 40 %.

## Zahraniční zkušenosti<sup>16</sup>

Pro tvorbu klíčových preventivních opatření definoval 11. Světový kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici (Bangkok 2005) následující **základní principy**: vedoucí role veřejné správy na všech úrovních; integrace preventivní politiky napříč všemi sociálními a ekonomickými koncepcemi; partnerství a spolupráce; analýza příčin kriminality a stanovení efektivních postupů; důraz na zranitelné skupiny populace.

Kongres definoval také **hlavní problémové oblasti**. Z hlediska cílových skupin jsou to děti, mládež, zástupci menšin a lidé s nízkým sociálním statusem a další společensky exkludované skupiny s nedostatečným přístupem ke službám a k ekonomickým a sociálním výhodám. Na snižování bezpečí má podíl nárůst počtu městského obyvatelstva, vzrůstající rozdíly v příjmech, narušení rodinných, sociálních a kulturních vazeb, nezaměstnanost, zvětšující se počet lidí žijících v nestabilních a chudých městských podmínkách. Městské prostředí podporuje tvorbu příležitostí pro páčání kriminality a poskytuje vhodný prostor pro pachatele.

**Na základě kvalitních projektů a strategií realizovaných na celém světě doporučil kongres následující postupy:**

- kombinaci národního a lokálního přístupu k předcházení specifickým druhům trestné činnosti;
- vytváření komplexních dlouhodobých a střednědobých strategií prevence kriminality a stálých funkčních poradních orgánů (podrobnosti jsou uvedeny v Příloze č. 4),
- poradenství, informování občanů a zapojení týmu realizátorů včetně komerční sféry;
- vzdělávání týmu odborníků, vytváření odborných pracovních skupin, podpora socializačních a motivačních programů;
- spolupráci státní a obecní policie, aktivní zapojení občanů (dobrovolníků) do preventivních aktivit;
- orientaci práce policie na občana a potřeby komunity, zapojování policie jako partnera do řešení problémů;
- důraz na pozitivní změnu prostoru pro život a bydlení, na obnovu městských čtvrtí<sup>17</sup>.

---

<sup>16</sup> Čerpáno z publikace IKSP (2006) Prevence městské kriminality a ohrožená mládež; Přehled slibných strategií a programů z celého světa. Připraveno pro 11. Kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justice, Bangkok 2005 (podrobně viz Příloha č. 2 a 4).

<sup>17</sup> Prevence městské kriminality a ohrožená mládež. Praha, IKSP 2006. Přehled slibných strategií a programů z celého světa. Připraveno pro 11. Kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justice, Bangkok 2005 (podrobně viz Příloha č. 2 a 4).

V současné době se mezinárodní aktivity České republiky v oblasti prevence kriminality soustřeďují na spolupráci v rámci **Evropské unie**, a to prostřednictvím EUCPN (Evropská síť prevence kriminality). Česká republika se aktivně podílí i na aktivitách **Organizace spojených národů** (Úřad OSN pro drogy a kriminalitu UNODC, Komise pro prevenci a trestní soudnictví, Program bezpečnějších měst UN-Habitat) a **spolupracuje s dalšími mezinárodními organizacemi** jako je ICPC (Mezinárodní centrum pro prevenci kriminality), EFUS (Evropské fórum pro bezpečnost ve městech) a EUROCITIES.

### 3.

## Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011

Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 navazuje na předcházející strategie a klade si za **cíl dále zvyšovat pocit bezpečí občanů a snižovat míru a závažnost trestné činnosti**. Vláda v ní definuje základní priority, principy a okruhy prevence kriminality a představuje doporučený rámec pro tvorbu a uskutečňování strategií prevence kriminality všech článků veřejné správy na úrovni ústředních správních úřadů, krajů a obcí.

Strategie je koncipována na základě současné situace v oblasti kriminality, vychází z nejnovějších poznatků vědeckých výzkumů a domácích i zahraničních zkušeností.

**Priority Strategie spočívají ve** snižování majetkové a násilné kriminality, v eliminaci kriminálně rizikových sociálně patologických jevů, v omezování příležitostí k páchání trestné činnosti, ve zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden, a v informování občanů o legálních možnostech ochrany před trestnou činností.

**Cílovými skupinami, jimž bude věnována zvýšená pozornost,** je mládež ohrožená sociálně patologickými jevy nebo již s kriminální zkušeností, prvopachatelé trestných činů, recidivisté a sociálně vyloučené komunity.

**Důraz bude kladen na** plošné zavádění Systému včasné intervence a týmů pro mládež, jako významného nástroje snižování trestné činnosti mládeže a na legislativní ukotvení prevence kriminality v českém právním řádu.

### Specifické cíle Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011

- Fungující a stabilní systém prevence kriminality na všech úrovních veřejné správy .
- Posílení kompetencí krajů a obcí při plánování a realizaci preventivních opatření.
- Systematická partnerská spolupráce mezi příslušnými orgány na všech úrovních veřejné správy.
- Profesní stabilizace kvalifikovaných manažerů prevence kriminality na úrovni krajů a měst, kteří budou vybaveni potřebnými kompetencemi.
- Profesní stabilizace kvalifikovaných pracovníků Policie ČR a obecní policie v oblasti prevence kriminality.

- Zajištění finančních zdrojů ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů a obcí a evropských fondů na realizaci úkolů vyplývajících ze Strategie.
- Zapojování širokého spektra subjektů do preventivních programů, do jejich přípravy, organizace a zabezpečení.

### **Principy Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011**

1. Strategie je východiskem pro zpracování koncepčních materiálů<sup>18</sup> v oblasti prevence kriminality na úrovni krajů i měst.
2. Tvorba a realizace preventivních programů vychází z analýz bezpečnostní situace na všech úrovních veřejné správy a reflektuje podmínky praxe a potřeby veřejnosti.
3. Těžiště preventivních aktivit je na praktické úrovni.
4. Administrativní zásahy z centra jsou minimální. Centrální orgány plní úlohu koncepční, legislativní, metodickou, informační a částečně ekonomicko-podpůrnou.
5. V preventivních programech se spojuje prvek profesionální a laický.
6. Úspěšnost realizovaných aktivit je podmíněna srozumitelným vymezením rolí a kompetencí, partnerskou spoluprací a výměnou informací včetně veřejné podpory a informovanosti.
7. Policie ČR spolupracuje na vytváření preventivních programů, a to zejména v oblasti informační, analytické a vyhodnocovací. Její role se posiluje i při realizaci praktických preventivních opatření, zejména na místní úrovni.

---

<sup>18</sup> Na úrovni krajů a obcí může být oblast bezpečnosti občanů a prevence kriminality také součástí komunitních plánů (střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb), pokud sociální služby slouží k tomuto účelu.

### 3.1 Základní okruhy Strategie

1. **cílové skupiny**
2. **trestné činy a jiná delikventní chování**
3. **systém prevence kriminality**
4. **účinná preventivní opatření**

#### 3.1.1 Cílové skupiny

- **pachatelé** (mládež; mladí dospělí; recidivisté; pachatelé se základním vzděláním, vyučení a pachatelé bez jakékoliv kvalifikace);
- **oběti** (dětské oběti především mravnostní, násilné a majetkové trestné činnosti a dětské oběti šikany; oběti násilné trestné činnosti, včetně domácího násilí; oběti obchodování s lidmi; oběti majetkové kriminality; oběti rasově, národnostně nebo nábožensky motivovaných trestných činů);
- **rizikové jedinci v postavení potenciálních pachatelů nebo obětí** (predelikventní děti a mládež; rodiny dětí s poruchami chování; sociálně vyloučení jedinci a skupiny; ženy; senioři; osoby se zdravotním postižením a sociálním handicapem; osaměle žijící osoby; cizinci; příslušníci národnostních a etnických menšin; dlouhodobě nezaměstnaní a obtížně zaměstnatelní; obyvatelé prostorově vyloučených lokalit; osoby mající problémy s placením nájemného a dalších finančních pohledávek; osoby propuštěné z výkonu trestu)<sup>19</sup>.

#### 3.1.2 Trestné činy a jiná delikventní chování

- **majetková trestná činnost** (např. krádeže vloupáním do rodinných domů, bytů, chat, chalup a ostatních objektů; krádeže prosté - věci z aut, auta a jejich součástky; kapesní krádeže, podvod a úvěrový podvod; neoprávněné držení platební karty);
- **násilná trestná činnost** (loupeže; násilná trestná činnost spáchaná na ulici, na veřejném prostranství a spáchaná pod vlivem alkoholu a nealkoholových drog; šikana);

---

<sup>19</sup> Dále mezi rizikové osoby patří jedinci závislí na konzumaci alkoholu a omamných nebo psychotropních látek. Řešení této problematiky je v gesci Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

- **trestná činnost směřující proti dětem, rodině a lidské důstojnosti** (týrání svěřené osoby, obchodování s dětmi, ohrožování mravní výchovy mládeže, znásilnění, pohlavní zneužívání);
- **další:** korupce; obchodování s lidmi; domácí násilí; delikvence spojená s radikalizací diváckého násilí; vandalismus; rasově, národnostně či nábožensky motivovaná trestná činnost; protiprávní jednání páchané v okolí restaurací, heren, klubů, diskoték a protiprávní jednání v sociálně vyloučených lokalitách; přestupky (přestupky v oblasti občanského soužití a přestupky proti majetku).

### **3.1.3 Systém prevence kriminality**

K dalšímu rozvoji systému prevence kriminality jsou pro léta 2008 až 2011 stanoveny následující priority:

- a) Změna organizačního schématu systému prevence kriminality včetně posílení kompetence krajů a obcí při realizaci preventivní politiky.**
- b) Prevence kriminality mládeže prostřednictvím zavádění Systému včasné intervence<sup>20</sup>.**
- c) Legislativní zakotvení prevence kriminality.**

**ad a) Změna organizačního schématu systému prevence kriminality včetně posílení kompetence krajů a obcí při realizaci preventivní politiky ČR**

**Systém prevence kriminality bude členěn do tří úrovní - republikové, krajské a městské.** Koordinační roli vůči aktivitám na všech úrovních plní RVPPK. V rámci systému bude posílena koordinační a metodická role krajů<sup>21</sup> vůči obcím spadajícím do jejich územní působnosti. Městskou úroveň budou tvořit velká města (nad 25 tisíc obyvatel), která budou mít možnost, za splnění stanovených podmínek, čerpat finanční prostředky ze státního rozpočtu na prevenci kriminality po dobu trvání Strategie. Na krajské i městské úrovni budou zpracovány bezpečnostní analýzy a na jejich základě budou formulovány příslušné koncepce prevence kriminality. Při realizaci preventivních opatření budou kraje a obce postupovat v souladu s hlavními cíli, principy a postupy stanovenými Strategií a zohledňovat přitom místní podmínky a potřeby.

<sup>20</sup> Podrobný popis projektu a jeho realizace (Metodika SVI a týmu pro mládež) je součástí materiálu „Hodnocení systému péče o ohrožené děti“, který byl vládě ČR předložen v září 2007.

<sup>21</sup> Takovým způsobem, aby nedošlo k narušení samostatné působnosti krajů ani obcí a při dodržení platné legislativy.

## REPUBLIKOVÁ ÚROVEŇ

### Priority:

- Plošné rozšíření Systému včasné intervence a týmů pro mládež.
- Efektivní čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních fondů.
- Legislativní zakotvení prevence kriminality.

### Hlavní úkoly v letech 2008 – 2011:

- analytická, vyhodnocovací a kontrolní činnost,
- metodická činnost a konzultace vůči krajům a velkým městům zařazeným do městské úrovně prevence,
- iniciace, metodické zpracování a podpora realizace mezíresortních projektů,
- rozšíření Systému včasné intervence a týmů pro mládež na území celé republiky (dále jen „SVI“),
- zajištění vzdělávacích programů pro pracovníky v oblasti prevence kriminality, SVI a pro policisty v metodách práce Community policing,
- zabezpečení dotační politiky ze státního rozpočtu pro oblast prevence kriminality,
- čerpání finančních prostředků z příslušných fondů EU,
- podpora kriminologických a sociologických výzkumů,
- posilování pozic ČR v mezinárodních orgánech prevence kriminality,
- usilování o legislativní zakotvení prevence kriminality.

**Úkolem republikové úrovně prevence kriminality je koordinovat preventivní aktivity jednotlivých článků systému (resortní, krajské, městské); zkvalitňovat systém prevence po stránce personální, metodické a informační; zabezpečovat realizaci mezíresortních a celorepublikových projektů; vytvářet podmínky pro finanční zabezpečení realizace úkolů vyplývajících ze Strategie na léta 2008 až 2011.**

## KRAJSKÁ ÚROVEŇ A HL. M. PRAHA

### Priority

- Vytvoření krajských koncepcí prevence kriminality.
- Vytvoření podmínek pro organizaci, přípravu, realizaci a finanční zabezpečení krajských programů.

### Hlavní úkoly v letech 2008 – 2011:

- zpracovat bezpečnostní analýzu v rámci kraje,
- zpracovat koncepci prevence kriminality kraje,
- organizačně a metodicky zabezpečovat Krajské programy prevence kriminality (projekty krajů i obcí, v Praze městských částí),
- zabezpečovat konzultační a metodickou činnost pro obce, které budou realizovat preventivní projekty,
- organizačně zabezpečovat poskytování dotací na preventivní projekty kraje a obcí,
- provádět vyhodnocovací a kontrolní činnost.

**Úkolem krajské úrovně bude vytvořit preventivní politiku v rámci své působnosti, koordinovat ji a zabezpečovat po metodické, konzultační a částečně po finanční stránce.**

## MĚSTSKÁ ÚROVEŇ

### Priority

- Zpracování městské koncepce prevence kriminality.
- Vytvoření podmínek pro organizaci, přípravu, realizaci a finanční zabezpečení městských programů.
- Vytvoření podmínek pro zavedení SVI v rámci města<sup>22</sup>.

---

<sup>22</sup> Včetně hl. m. Prahy.

#### Hlavní úkoly v letech 2008 – 2011:

- zpracovat bezpečnostní analýzu,
- zpracovat koncepci prevence kriminality města, která bude zahrnovat úkoly pro všechny subjekty podílející se na preventivních aktivitách,
- vytvořit podmínky pro zavedení SVI a týmu pro mládež,
- podporovat preventivní programy pro děti a mládež s případnou participací při realizaci Minimálních preventivních programů škol a školských zařízení,
- vyhodnocovat efektivitu podpořených projektů i aktivit institucí zapojených do městské úrovně prevence kriminality,
- rozvíjet spolupráci samosprávy s Policií ČR ve smyslu principů Community policing.

**Úkolem městské úrovně bude vytvořit komplexní přístup k prevenci kriminality. Policie ČR se bude orientovat na metodu práce ve smyslu Community policing. Cílem Programu města je ochrana lokálních komunit před kriminalitou, posílení pocitu bezpečí občanů, snižování majetkové a násilné kriminality, eliminace kriminálně rizikových sociálně patologických jevů, kooperace všech institucí, které na místní úrovni působí, a integrace Policie ČR do preventivních aktivit města.**

#### **Ad b) Prevence kriminality mládeže prostřednictvím zavádění SVI<sup>23</sup>**

##### **Priority**

- Vytvoření podmínek pro zavádění SVI na místní úrovni.
- Zajištění toku informací z informačních systémů Policie ČR do SVI.

---

<sup>23</sup> **Projekt SVI je postaven na třech pilířích. Prvním pilířem je vytvoření metodické spolupráce mezi institucemi, které jsou účastníky SVI** (orgány sociálně-právní ochrany dětí, Policií ČR, justičními orgány, obecní policií, úřady práce, zdravotnickými zařízeními, školami a školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi), což umožňuje efektivně a rychle pracovat s klientem, jeho rodinou a prostředím, v němž žije; v praxi spolupráci realizuje Tým pro mládež. **Druhým pilířem je vytvoření jednotného informačního prostředí,** které umožňuje předávání, doplňování, sdílení a vyhodnocování informací mezi účastníky SVI a zjednodušení celého procesu v místě trvalého bydliště klienta, ale i mezi jednotlivými SVI v případě kontaktu klienta s SVI mimo trvalé bydliště. **Třetím pilířem jsou konkrétní praktická opatření, která tvoří samotný proces nápravy delikventa;** např. probační resocializační programy, alternativní programy, pedagogicko psychologické poradny, speciální programy pro práci s rizikovým klientem, apod. Projekt byl pilotně odzkoušen v Ostravě (2001 – 2004) a ve Svitavách (2005-2006). V současné době je realizován, kromě výše uvedených měst, v Hradci Králové, Novém Jičíně, Mělníku, na území okresů Náchod a Šumperk.

- Zajištění finančních prostředků na realizaci lokálních projektů SVI a na vzdělávací program pro pracovníky zapojených subjektů z Evropských strukturálních fondů.

#### Hlavní úkoly v letech 2008 - 2011

- zajistit podmínky pro realizaci projektu na místní úrovni – ve městech a územních celcích (podpisem dohody o realizaci, ustavením týmu pro mládež, atd.),
- spustit proces automatizovaného přenosu informací z informačního systému Policie ČR do SVI,
- postupně realizovat projekt v celé ČR,
- vytvořit a realizovat komplexní vzdělávací program SVI,
- vytvořit centrální komunikační platformu a propojení s lokálními moduly.

**Základním posláním Systému Včasné Intervence je pozitivní změna situace – chování dítěte pomocí rychlé, adekvátní a efektivní reakce všech institucí, do jejichž působnosti spadá péče o rizikové, ohrožené a delikventní děti. Cílem je zamezit rozvoji kriminální kariéry dítěte a jeho integrace do normálního života.**

#### **Ad c) Legislativní zakotvení prevence kriminality**

##### Zákonné vymezení prevence kriminality bude obsahovat:

- definici prevence kriminality,
- výkonné subjekty realizace preventivních opatření a vztahy mezi nimi,
- působnost v oblasti prevence, odpovědnost a kompetence včetně finančního zajištění.

V zákoně by měly být dále uvedeny povinnosti vlády a Ministerstva vnitra vytvářet podmínky (včetně finančních) pro realizaci preventivních opatření a povinnost pro Ministerstvo vnitra a kraje tvořit koncepce prevence kriminality, realizovat preventivní programy a opatření, koordinovat preventivní činnosti na území své působnosti, analyzovat bezpečnostní situaci atd.<sup>24</sup>

Předpokládá se zakotvení prevence kriminality v připravovaném zákoně s pracovním názvem „o dalších opatřeních v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti státu (zákon o vnitřní bezpečnosti)“, který připravuje Ministerstvo vnitra. Alternativou by mohla být novela

<sup>24</sup> Navrhuje se, aby obdobně jako romští koordinátoři krajských úřadů, kteří jsou zřízeni zákonem o krajích a hl. m. Praze, byla zřízena pozice manažera prevence kriminality krajského úřadu. Dále se navrhuje, aby byl výkon preventivních činností na úrovni kraje vykonáván v rámci přenesené působnosti státu a na úrovni obcí v samostatné působnosti.

zákona o krajích, obcích a hl. m. Praze, která se však vzhledem k nutnosti uchopit téma komplexně nejeví jako vhodná.

V souvislosti s rozsáhlou reformou Policie ČR je připravován nový zákon o Policii ČR, v němž může být prevence kriminality uvedena mezi hlavními činnostmi policie.

### **3.1.4 Účinná preventivní opatření**

#### **a) Sociální opatření komplexního charakteru**

Systém včasné intervence a týmy pro mládež; systémové zřizování a využívání výslechových místností pro práci s dětskými oběťmi a svědky trestných činů; specializované akce<sup>25</sup> v místech s nejvyšším výskytem trestné činnosti a kumulací sociálně patologických jevů; opatření proti majetkové trestné činnosti a režimová opatření proti násilné kriminalitě, která jsou doplněna změnou urbanistického plánování a vzhledu částí měst a obcí.

#### **b) Sekundární a terciální prevence (resocializace, sanace)**

Probační programy pro mládež i dospělé, programy realizované ve střediscích výchovné péče; sociální a resocializační programy na začleňování prvopachatelů i recidivistů po návratu z výkonu trestu zaměřené na změnu životního stylu, zvyšování kvalifikace a podpora zaměstnatelnosti včetně vytváření možností bydlení (chráněné přechodné ubytování, pomoc při hledání bydlení atd.); programy sanace rodin postižených sociálním vyloučením nebo rodin s dětmi s poruchami chování zaměřené na doučování dětí, kontakty rodin s institucemi státní správy a samosprávy a se školami; zřizování intervenčních center a dalších služeb pro pomoc osobám ohroženým domácím násilím; programy podpory a ochrany obětí delikventního jednání včetně obětí obchodování s lidmi; sociální práce s fanoušky sportovních klubů.

#### **c) Situační opatření**

Rozšiřování pokrytí rizikových míst kamerovým monitorovacím systémem; zřizování poradenských místností (center) provozovaných Policií ČR i obecní policií s ukázkami certifikované zabezpečovací techniky, názornými pomůckami a tiskovinami; komplexní zabezpečování obytných domů v majetku samosprávy s užitím technických a režimových

---

<sup>25</sup> Může se jednat např. o kontroly ve vytipovaných místech páčání majetkové trestné činnosti (bazary, vrakoviště, opravny) za účasti Policie ČR, obecní policie a pracovníků živnostenského odboru Finančního úřadu a dál.

prvků, vytváření bezpečných zón a lokalit (viz Program Bezpečná lokalita); komplexní zabezpečování parkovišť proti krádežím vozidel a věcí z vozidel.

d) Informování občanů

Poskytování validních, srozumitelných, objektivních a včasných informací o sociálně patologických jevech a rizikovém chování a o příčinách těchto jevů na republikové i lokální úrovni; informování veřejnosti o nejčastějších typech trestné činnosti o způsobech jejich páchání a o místech a časech jejich výskytu; poskytování rad, návodů a doporučení ke zvýšení bezpečí majetku a osob, které může udělat každý občan sám a co pro zvýšení bezpečí dělá státní správa (včetně Policie ČR) a samospráva (včetně obecní policie); realizace protikorupční kampaně a propagace protikorupční linky.

e) Vzdělávání

Zvyšování právního vědomí dětí a mládeže, rodičů a profesionálů pracujících s mládeží; vzdělávací programy zaměřené na nabídku alternativních sociálních vazeb, životní dovednosti, profesní poradenství, zprostředkování informací o sociálně patologických jevech a rizikovém chování, o prevenci školního násilí; vzdělávání pro policisty (Policie ČR a obecní policie) zaměřené na komunikaci s veřejností, řešení drobných pouličních sporů a na ochranu a podporu obětí trestných činů.

#### 4.

### **Změny ve fungování systému prevence kriminality v České republice v letech 2008 až 2011**

**Systém prevence kriminality v České republice na období let 2008 až 2011 je založen na třech úrovních – republikové, krajské a městské.** Jednotlivé úrovně se liší svým teritoriálním vymezením, typem realizátorů, mírou kompetencí klíčových partnerů, postupy při zpracování analýz, zpracováním rozdílných koncepčních materiálů a způsoby vyhodnocování své činnosti. Liší se také nároky na personální obsazení a na míru zapojení a odpovědnosti zúčastněných subjektů.

Republiková úroveň prevence kriminality umožňuje ústředním orgánům státní správy a dalším členům RVPPK realizovat mezíresortní a víceoborové preventivní aktivity, které z různých důvodů není možné uskutečnit pouze v rámci jednotlivých resortních programů, nebo na nižší úrovni. Vytváří prostor pro realizaci nových projektů, které reagují na aktuální vývoj v oblasti výskytu sociálně patologických jevů a trestné činnosti.

Systém prevence kriminality realizovaný na krajské a městské úrovni<sup>26</sup> spojuje při zajišťování oblasti veřejného pořádku státní správu, samosprávu včetně obecních policí, Policii ČR, nestátní neziskové organizace, komerční subjekty a občany. Krajská úroveň umožňuje aplikovat nové mechanismy komunikace a spolupráce a nalézat optimální rozdělení rolí v oblasti prevence kriminality a zvyšování bezpečnosti.

Předpokládá se vytvoření efektivního modelu prevence kriminality, který upřesní kompetence mezi státní správou, samosprávou a dalšími subjekty a poslouží k tvorbě nové legislativy.

V uplynulých letech bylo na pokrytí výdajů spojených se systémem prevence kriminality nárokováno ze státního rozpočtu 100 mil. Kč ročně. Vláda však již několik let stabilně vyčleňuje v kapitole Všeobecná pokladní správa<sup>27</sup> částku nižší, a to ve výši 80 mil. Kč.

---

<sup>26</sup> Systém prevence kriminality na krajské a městské úrovni může být vytvářen ve vzájemné interakci s dalšími koncepcemi a strategiemi např. s plánovanou Agenturou pro odstraňování sociálního vyloučení a jeho prevenci v sociálně vyloučených romských lokalitách - pokud však tato agentura vznikne.

<sup>27</sup> Od roku 2008 budou na základě usnesení vlády ze dne 25. července 2007 č. 841 státní finanční prostředky určené na prevenci kriminality vyčleňovány v kapitole státního rozpočtu Ministerstvo vnitra.

**Vzhledem k rozšíření dosavadního systému prevence na kraje je nezbytné vyčlenit pro jeho rozvoj v období let 2008 až 2011 v kapitole Ministerstvo vnitra 400 mil. Kč.** Navrhované změny politiky státu v oblasti prevence posilují spoluodpovědnost orgánů územní samosprávy za bezpečí občanů a tím pádem i zvyšují nároky na její finanční zabezpečení.

#### **4.1 Republiková úroveň**

Cílem republikové úrovně je zajistit **jednotný výkon státní politiky** v oblasti prevence kriminality, **analyzovat a řešit problémy, které přesahují kompetence jednotlivých resortů** a dalších orgánů veřejné správy a realizovat **dlouhodobý, systémový a komplexní přístup** k řešení problémů souvisejících s trestnou činností.

Za realizaci preventivní politiky vlády odpovídá ministr vnitra, který je zároveň předsedou RVPPK. RVPPK odpovídá za vytváření a realizaci preventivní politiky na mezíresortní úrovni a její konkretizaci na úrovni krajské a místní. Odpovídá za zpracování Strategie a dalších koncepčních materiálů, za metodické vedení regionálních (vyšších územně správních celků) a místních orgánů při realizaci Strategie, za účelné vynakládání prostředků státní účelové dotace a za vyhodnocování účinnosti preventivních programů. RVPPK koordinuje činnost příslušných resortů v oblasti prevence kriminality, spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi a hromadnými sdělovacími prostředky. V rámci mezinárodní spolupráce plní úkoly vyplývající z účasti České republiky v nadnárodních a mezinárodních organizacích zabývajících se prevencí kriminality.

#### **Věcně příslušná ministerstva a další členové RVPPK**

Resorty zastoupené v RVPPK odpovídají za realizaci preventivních opatření v rámci své působnosti. Jejich plnění každoročně předkládají RVPPK. Některé resorty zpracovávají také samostatné materiály pro jednání vlády, které souvisí s problematikou prevence kriminality<sup>28</sup>. Tyto materiály jsou projednávány i v rámci RVPPK.

Programy resortů zastoupených v RVPPK se zaměřují na aktivity ovlivňující míru trestné činnosti, pocit bezpečí občanů, sociální integraci, prevenci kriminality a prevenci sociálně patologických jevů. Jedná se o programy s celorepublikovou působností nebo o pilotní projekty zaměřené na úzeji vymezenou problematiku. Pilotní projekty mohou trvat i několik let a následně mohou být aplikovány v rámci systému prevence kriminality.

---

<sup>28</sup> Viz Příloha č. 1.

**Rozhodnutí o realizaci a finanční podpoře aktivit na republikové úrovni je v kompetenci RVPPK.** Tím je zajištěna jejich nadresortnost. V případě potřeby jsou vypisována výběrová řízení; v těchto případech RVPPK zřizuje odborné pracovní skupiny.

**Aktivity na republikové úrovni budou financovány ze státních prostředků vyčleněných vládou ČR na oblast prevence kriminality v kapitole Ministerstvo vnitra, z prostředků jednotlivých resortů a z prostředků plynoucích do ČR z fondů Evropské unie v letech 2007 – 2013.** Na aktivity republikové úrovně budou využity finanční prostředky z neinvestičních dotací především Evropského sociálního fondu a jeho Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost. Tuzemské finanční zdroje budou při získání dotace z EU využity jako povinné kofinancování. **Na aktivity realizované na republikové úrovni bude v kapitole Ministerstvo vnitra vyčleněno ročně 10 % z jejího obsahu.**

Půjde o následující aktivity:

#### **4.1.1 Vzdělávání odborníků pracujících v oblasti prevence kriminality, prevence sociálně patologických jevů a v bezpečnostní problematice**

Cílovou skupinou budou: příslušníci Policie ČR, zaměstnanci obecních a městských policií, manažeři prevence kriminality krajů, měst a obcí, odborníci v sociální sféře (např. orgány sociálně právní ochrany dětí, terénní sociální pracovníci, sociální kurátoři), pracovníci ve školské oblasti (krajští školští koordinátoři prevence, metodici prevence pedagogicko-psychologických poraden a středisek výchovné péče, školní metodici prevence, třídní učitelé, lektoři, trenéři), pracovníci ve vězeňství, státní zástupci, soudci, úředníci Probační a mediační služby a další.

Vzdělávání bude zaměřeno na předávání zkušeností „dobré praxe“, na komplexní a součinnostní řešení problémů, na tvorbu preventivních projektů, práci se statistikami a analýzami, na tvorbu bezpečnostního auditu, šíření domácích i zahraničních novinek a trendů, zavádění nových zákonů do praxe apod. Součástí vzdělávacích kurzů bude i tvorba odborných textů (skript, publikací, doporučení apod.).

Ministerstvo vnitra připravuje realizaci nejméně dvou průřezových národních vzdělávacích projektů v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, prioritě č. 4 Veřejná správa a veřejné služby:

- Rozvoj lidských zdrojů ve státní správě a samosprávě v oblasti prevence kriminality a bezpečnosti a zavádění principů Community policing.
- Rozvoj lidských zdrojů ve státní správě a samosprávě v rámci interdisciplinárního projektu Systém včasné intervence a týmy pro mládež.

#### **4.1.2 Celorepublikové preventivní projekty<sup>29</sup>**

Na této úrovni budou realizovány projekty celostátního významu, aplikované na území celé ČR, případně aktivity s mezinárodní účastí a mezinárodním přesahem. Bude se jednat minimálně o následující projekty: projekt ochrany oběti a svědka obchodování s lidmi, podpora protikorupčních opatření, podpora aplikace stylu práce Community policing do praxe Policie ČR, Systém včasné intervence (práce s dětskými pachateli a s dětmi ohroženými protiprávním jednáním), Program Bezpečná lokalita, prevence zadlužování a prevence hospodářské trestné činnosti v rámci sociálně vyloučených skupin populace a další typy inovativních sociálních i situačních projektů.

#### **4.1.3 Výzkumy, studie, evaluace<sup>30</sup>**

Na celostátní úrovni budou prováděny sociologické výzkumy vnímání pocitu bezpečí občanů, spokojenosti občanů s prací policie, kriminologické výzkumy, viktimologické studie a expertní výzkumy. Bude podporováno zpracovávání odborných studií k novým fenoménům páčání trestné činnosti.

Provedená preventivní opatření budou vyhodnocována a na základě zjištěných poznatků budou upravovány další postupy při realizaci konkrétních projektů.

#### **4.1.4 Mediální kampaně, informování občanů<sup>31</sup>**

K vybraným druhům kriminality budou pořádány informační kampaně, jejichž cílem bude informovat veřejnost o trestné činnosti a o možnostech ochrany před jednotlivými druhy trestných činů. Kromě kampaní budou vytvářeny tištěné i audiovizuální materiály, které budou distribuovány cílovým skupinám v rámci České republiky.

---

<sup>29</sup> ESF lze využít především v rámci prioritní osy č. 4 „Veřejná správa a veřejné služby“, „aplikace moderních metod zvyšování výkonnosti, kvality a transparentnosti“. Děti vymezuje ESF pouze ve věku 15 – 18 let, je však samozřejmě zaměřen i na dospělé.

<sup>30</sup> ESF lze opět částečně využít v rámci prioritní osy č. 4, a to zdroje z technické pomoci.

<sup>31</sup> Zde je možné ESF využít pouze jako součást konkrétního projektu v části publicita nebo informační kampaň.

## 4.2 Krajská úroveň a hl. m. Praha

Úkolem krajské úrovně je přenesení preventivní politiky státu na úroveň kraje. Nástrojem budou **Krajské programy prevence kriminality** (dále jen „Krajské programy“), které mohou být realizovány na území celého kraje, jeho části nebo na území obcí.

Při zajišťování podmínek pro realizaci Krajských programů poskytne stát krajům metodickou a konzultační pomoc a finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu na prevenci kriminality<sup>32</sup>. Dalším významným zdrojem finančních prostředků mohou být Regionální operační programy (7 programů v rámci tzv. regionů soudržnosti).

O zapojení do krajské úrovně prevence kriminality, o využití účelově vázaných finančních prostředků i o podobě konkrétních preventivních aktivit **rozhodne kraj v samostatné působnosti**.

Úkolem kraje je iniciovat a podporovat rozvoj preventivních aktivit na úrovni kraje i v jednotlivých obcích. Krajský program může být kombinací krajských a obecních projektů. V rámci krajského programu bude umožněna také spolupráce několika obcí v rámci mikroregionů. Vlastní realizace programu a projektů bude v samostatné působnosti obcí.

**Na podporu Krajských programů se navrhuje vyčlenit do výše 50 % z objemu finančních prostředků vyčleněných na prevenci kriminality v rozpočtové kapitole Ministerstvo vnitra.** Procentuální míra státní dotace se může v průběhu trvání Strategie měnit. Každoročně bude rozdělována na kraje s ohledem na jejich rozdílnou velikost (počet obyvatel), míru zatížení trestnou činností a dalších kriminálně rizikových jevů. Podrobnosti o výši státních dotací uvolňovaných na realizaci Krajských programů jsou uvedeny v Příloze č. 6.

**Realizace Krajského programu a přidělení dotace je podmíněna** rozhodnutím zastupitelstva kraje o přistoupení ke krajské úrovni prevence kriminality, zpracováním Koncepce prevence kriminality kraje na léta 2009 - 2011 a vytvořením podmínek pro její realizaci. Podrobné podmínky jsou obsaženy v Příloze č. 5.

Z důvodu kvalitní přípravy krajské koncepce prevence kriminality, která vyžaduje dostatečný časový prostor, **se pro rok 2008 navrhuje ponechat celou částku dotace**

---

<sup>32</sup> Jestliže některý z krajů nepřistoupí do systému prevence kriminality nebo nesplní podmínky pro přidělení dotace na příslušný kalendářní rok, bude o využití jeho finančního podílu rozhodovat RVPPK. V případě, že kraj bude dodržovat Strategii a její prováděcí dokumenty, bude mu garantována možnost čerpat státní dotaci po dobu platnosti Strategie. V případě, že kraj využije účelovou státní dotaci v rozporu se Strategií a Zásadami pro poskytování dotací, nebude mu pro příští rok dotace poskytnuta. Při porušení daných pravidel obcemi realizujícími preventivní aktivity v rámci Krajského programu bude vůči ní sankční mechanismy uplatňovat kraj nebo další kontrolní orgány.

určené na Krajské programy v kapitole Ministerstvo vnitra a uvolnit ji do rozpočtu krajů až od roku 2009. Podrobnosti o podmínkách, za kterých bude systém prevence kriminality na krajské úrovni realizován, jsou obsaženy v Příloze č. 5.

#### 4.3 Městská úroveň

Cílem městské úrovně prevence kriminality je snižování trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů ve větších městech. K dosažení těchto cílů klade Strategie důraz na vytvoření stabilního systému prevence kriminality na místní úrovni zapojením několika desítek velkých měst do čtyřleté systematické a komplexní a soustavné činnosti v oblasti prevence kriminality.

Možnost účasti na městské úrovni prevence kriminality se nabízí 47 větším městům s počtem obyvatel vyšším než 25 tisíc, která mají statut obce s rozšířenou působností<sup>33</sup>. Urbanizace a koncentrace obyvatel s sebou nese větší počet příležitostí pro páchání trestných činů, velké množství obětí, kumulaci sociálně patologických jevů a kriminality a tedy i vyšší obavu z kriminality mezi občany. Na tato rizika mohou samosprávy a spolupracující subjekty vhodněji reagovat na území velkých měst, ve kterých je vytvořena dostatečná institucionální infrastruktura organizací ingerujících do oblasti prevence kriminality včetně silné a funkční obecní policie a Policie ČR. Současně je v těchto městech zastoupena řada nestátních neziskových a charitativních organizací i podnikatelských subjektů v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality.

Města budou mít možnost realizovat po dobu trvání Strategie, tj. v letech 2008 až 2011, preventivní projekty zaměřené na řešení místních problémů – tzv. **Městský program prevence kriminality** (dále jen „Městský program“)<sup>34</sup>.

**Na podporu Městského programu se navrhuje vyčlenit do výše 40 % z objemu finančních prostředků vyčleněných na prevenci kriminality v rozpočtové kapitole**

---

<sup>33</sup> **Jedná se o města:** Brno, Břeclav, Česká Lípa, České Budějovice, Český Těšín, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Hodonín, Hradec Králové, Cheb, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Kolín, Krnov, Kroměříž, Liberec, Litvínov, Mladá Boleslav, Most, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Orlová, Ostrava, Pardubice, Písek, Plzeň, Prostějov, Přerov, Příbram, Šumperk, Tábor, Teplice, Trutnov, Třebíč, Třinec, Uherské Hradiště, Ústí nad Labem, Valašské Meziříčí, Vsetín, Zlín, Znojmo. Do městské úrovně budou moci být ve výjimečných případech na základě extrémního nárůstu protiprávní činnosti a jiných sociálně patologických jevů zařazeny i obce s nižším počtem obyvatel. O jejich zařazení rozhodne RVPPK. **Podrobnosti k výběru a míře rizikovosti jsou uvedeny v Příloze č. 3.**

<sup>34</sup> V případě, že město bude dodržovat Strategii a prováděcí dokumenty k Městskému programu, bude mu garantována možnost čerpat státní dotaci z rozpočtové kapitoly Ministerstvo vnitra po dobu 4 let. V opačném případě bude město z realizace městské úrovně RVPPK vyřazeno.

**Ministerstvo vnitra.** Procentuální míra státní dotace se může v průběhu trvání Strategie měnit.

**Realizace Městských programů přispěje** ke zlepšování bezpečnostní situace ve městě, k vytvoření příslušných poradních orgánů, a umožní odborně připravit a průběžně vzdělávat manažery prevence kriminality a další odborníky. Současně umožní prosazovat komplexní řešení problémů, vyzkoušet inovativní a pilotní přístupy jejich řešení, zapojení Policie ČR do procesu předcházení trestné činnosti.

Městům zapojeným do městské úrovně poskytne stát metodickou a konzultační pomoc a finanční prostředky ze státního rozpočtu.

O zapojení do městské úrovně a o každoroční podobě preventivního programu **rozhoduje ve své samostatné působnosti samospráva města.** Podrobné podmínky pro realizaci Městského programu jsou obsaženy v Příloze č. 5.

Významným ukazatelem úspěšnosti preventivních opatření a změn v oblasti vnímání bezpečí jsou názory občanů. Proto **bude v každém městě**, které přistoupí k realizaci Městského programu, před jeho zahájením a při jeho ukončení v roce 2011 **provedeno sociologické šetření vnímání pocitu bezpečí občanů.** Šetření bude hrazeno ze státních prostředků a bude provedeno podle jednotné metodiky sběru dat a se stejnými otázkami. Kromě míry pocitu bezpečí občanů bude obsahovat také otázky viktimologické, otázky zaměřené na spokojenost občanů s prací policie a na ochotu občanů angažovat se v preventivních aktivitách.

#### **4.4 Úloha Policie ČR a obecní policie při realizaci krajské a městské úrovně prevence kriminality<sup>35</sup>**

**Policie ČR** plní hlavní roli na poli ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti, ochrany osob a majetku, odhalování, objasňování a vyšetřování trestných činů.

Policie ČR je pro orgány územní veřejné správy hlavním partnerem při zpracování analýz trestné činnosti a při formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů. Dále se podílí na tvorbě koncepce prevence kriminality včetně stanovení priorit, jimiž je třeba se na místní úrovni zabývat. Zástupci Policie ČR jsou stabilními členy pracovních skupin

---

<sup>35</sup> Podrobný popis role Policie ČR bude obsažen v Metodice realizace Krajských a Městských programů a po diskuzi s Policejním prezidiem bude obsahem novely Rozkazu policejního prezidenta č. 61 ze dne 29. června 2005 k zajištění jednotného postupu Policie ČR při participaci na Programu prevence kriminality na místní úrovni - Partnerství.

a výběrových komisí. Kromě toho může být Policie ČR také realizátorem nebo partnerem konkrétního preventivního projektu.

Zákonné podmínky pro spolupráci obce a Policie ČR jsou dány ustavením zákona o obcích, podle něhož může starosta obce požadovat po Policii ČR pomoc při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

Na místní úrovni je nejbližším spolupracovníkem Policie ČR **obecní policie**. Jedná se o orgán obce zřizovaný v rámci její samostatné působnosti za účelem zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. **Za dobu své existence**, tj. od roku 1992, **se obecní policie stala významným činitelem ovlivňujícím pořádek a bezpečnost v obcích**. V mnoha městech je obecní policie hlavním nositelem preventivních opatření.

#### 4.5 Komerční sektor

Spolupráce komerčních subjektů je na centrální úrovni institucionalizována v **Poradním sboru ministra vnitra pro situační prevenci**, v němž jsou zastoupeny vedle představitelů Ministerstva vnitra a Policie ČR, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, Česká asociace pojišťoven, Komora podniků komerční bezpečnosti ČR, Bankovní asociace, Zkušebna technických prostředků střežení a Bílý kruh bezpečí. Poradní sbor je platformou pro spolupráci v oblasti situační prevence s cílem minimalizovat kriminogenní podmínky a vytvářet bariéry znesnadňující páchaní trestné činnosti. K hlavním výstupům patří seznamy certifikovaných výrobků v oblasti zabezpečovací techniky, které jsou zveřejňovány na internetových stránkách Ministerstva vnitra. Průběžně jsou pořádány konference a semináře k odborným tématům z oblasti situační prevence (např. krádeže aut, rekreačních objektů, zabezpečení bytů, předávání informací o leasingových podvodech, krádežích v obchodních sítích, boji proti terorismu atd.). Partnerská spolupráce probíhá při přípravě veletrhů a jejich doprovodných seminářů (PRAGOALARM a ISET) a v technické normalizační komisi TNK 124 při ČSNI (Český normalizační institut). V současné době je připravováno zřízení Pracovní skupiny městských kamerových dohlížecích systémů při komisi CCTV AGA.

Na místní úrovni je realizován Program Bezpečná lokalita, jehož cílem je poskytování konzultací i přímé pomoci občanům při zabezpečování obytných domů a bytů. Kromě podílu na přímém zabezpečení, informování veřejnosti nebo realizaci konkrétních aktivit se mohou komerční subjekty podílet na přípravě a realizaci preventivních programů krajů a obcí, na vzdělávání pracovníků v preventivní oblasti, na výzkumné i evaluační činnosti. Význam komerčních subjektů by měl být v budoucnosti posílen i při financování (sponzorování) projektů z oblasti situační i sociální prevence.

#### **4.6 Nestátní neziskové organizace a církevní právnické osoby**

Nestátní neziskové a církevní organizace jsou blízkými partnery všech úrovní veřejné správy v oblasti prevence kriminality. Jejich role je významná zejména v oblasti sociální prevence. Ve spolupráci s orgány veřejné správy se podílejí na plánování a realizaci opatření, na jejich vyhodnocování a na zvyšování kvality a efektivity jimi provozovaných služeb, které jsou finančně zajišťovány z veřejných zdrojů.

#### **4.7 Občané**

Občané jsou důležitým partnerem veřejné správy a Policie ČR v oblasti prevence kriminality. Poskytují cenné informace o úspěšnosti zaváděných preventivních opatření a o tom, nakolik se cítí bezpeční a jak se snížily či zvýšily jejich obavy z kriminality. Občané dále vyjadřují své názory na metody předcházení trestné činnosti a na opatření, která by měla být přijímána k potírání sociálně patologických jevů a kriminality na všech úrovních veřejné správy. Role občanů je nezastupitelná při ochraně osobního majetku a zdraví a při jejich participaci na preventivních aktivitách zejména na lokální úrovni.

## 5.

### **Úkoly Republikového výboru pro prevenci kriminality a jeho členů v letech 2008 až 2011**

#### **RVPPK**

1. Zajišťovat a koordinovat realizaci Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 na všech úrovních.
  - 1.1 Průběžně vyhodnocovat plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality.
  - 1.2 Každoročně informovat vládu o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie a o vynaložených finančních prostředcích ze státního rozpočtu na preventivní programy a projekty za uplynulý rok.
  - 1.3 V roce 2011 předložit vládě návrh Strategie prevence kriminality na následující období.
2. Vytvářet podmínky pro rozvoj systému prevence kriminality v České republice.
  - 2.1 Spolupracovat s krajskými úřady a poskytovat jim metodickou pomoc při zapojování do systému prevence kriminality.
  - 2.2 Pokračovat v realizaci specifických meziresortních projektů zaměřených především na prevenci kriminality mládeže, sociálně vyloučených komunit, na prevenci domácího násilí a pomoc obětem trestné činnosti.
  - 2.3 Provádět a zdokonalovat analytickou, koncepční a metodickou činnost v oblasti prevence kriminality.
  - 2.4 Podporovat vědecko-výzkumnou činnost kriminálně rizikových jevů a prevence kriminality (vyhodnocování trendů v oblasti kriminality, vyhodnocování efektivity jednotlivých typů projektů realizovaných v České republice a v zahraničí).
  - 2.5 Koordinovat vzdělávání pracovníků v oblasti sociální prevence a prevence kriminality.
  - 2.6 Zabezpečovat racionální vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na prevenci kriminality.
  - 2.7 Připravovat podklady a postupy pro financování preventivních programů v rámci Evropských strukturálních fondů.
3. Rozvíjet mezinárodní spolupráci v oblasti prevence kriminality.
4. Rozvíjet mediální politiku v oblasti prevence kriminality a realizovat mediální kampaně k aktuálním tématům.

## Ministerstvo vnitra

1. Zajišťovat rozvoj systému prevence kriminality na republikové úrovni.
  - 1.1 Připravovat a metodicky vést specifické projekty prevence kriminality. Především se bude jednat o: Systém včasné intervence; Program Bezpečná lokalita, Program pomoci a podpory obětem obchodování s lidmi; Budování výslechových místností pro dětské oběti a svědky trestné činnosti v rámci Policie ČR; projekty týkající se prevence násilí na ženách a dětech, pomoc obětem trestných činů, pomoc obětem domácího násilí, preventivní práce s fotbalovými fanoušky, prevence korupce.
  - 1.2 Připravit a zajišťovat vzdělávání pracovníků z oblasti prevence kriminality, včetně finančního zajištění z Evropských strukturálních fondů.
2. Zajišťovat rozvoj systému prevence kriminality na krajské a městské úrovni.
  - 2.1 Po metodické a konzultační stránce zajišťovat programy prevence kriminality na krajské a městské úrovni.
  - 2.2 Připravit a zajišťovat vzdělávání pracovníků z oblasti prevence kriminality.
  - 2.3 Prakticky zabezpečovat vynakládání finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu na prevenci kriminality.
3. Integrovat Policii ČR do preventivních systémů na všech úrovních.
  - 3.1 Prosazovat plošné zavádění projektu „Zavádění prvků Community policing do praxe Policie ČR“.
4. Rozvíjet spolupráci s obecní policií v oblasti prevence kriminality a zvýšit kompetence Ministerstva vnitra z hlediska metodického vedení obecních policií v oblasti prevence kriminality.
5. Pokračovat v medializaci úspěšných preventivních aktivit a informačním působení na formování postojů veřejnosti k vlastní bezpečnosti a k veřejnému pořádku, včetně zkvalitňování informačního systému v resortu.
6. Pokračovat v aktivitách, které vyplývají z účasti České republiky v mezinárodních organizacích, rozvíjet bilaterální spolupráci a prezentovat systém prevence kriminality v zahraničí.
  - 6.1 Vyhlašovat národní nominace na soutěž o Evropskou cenu prevence kriminality.
  - 6.2 Využít předsednictví České republiky v Evropské unii v roce 2009 a z něho plynoucí předsednictví v Evropské komisi prevence kriminality k dostatečně silné prezentaci českých zkušeností a postupů v oblasti prevence kriminality a k získání dalších mezinárodních zkušeností.

## Ministerstvo spravedlnosti

1. Posilovat prevenci recidivy kriminálního chování osob vykonávajících nepodmíněný trest odnětí svobody, osob držených ve vazbě a v případě přijetí příslušné právní úpravy i v zabezpečovací detenci, a to zejména tak, že bude kladen důraz na:
  - 1.1 Zacházení s mladistvými a mladými vězni.
  - 1.2 Rozšiřování diferencovaného výkonu trestu odnětí svobody ve specializovaných odděleních.
  - 1.3 Realizaci programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.
  - 1.4 Vytvoření nových metod práce s pachateli, kteří byli odsouzeni za trestné činy násilí na dětech.
  - 1.5 Zajištění výkonu ochranných léčení v ústavní formě během výkonu trestu odnětí svobody.
  - 1.6 Zajištění výkonu nového ochranného opatření – zabezpečovací detence.
2. Při realizaci programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody dále posilovat spolupráci Vězeňské služby a Probační a mediační služby tak, aby bylo vyvinuto společné úsilí k začlenění pachatelů zpět do společnosti, k podpoře obětí trestné činnosti, k prevenci kriminality a ochraně společnosti, a to zejména následovně:
  - 2.1 Dokončit vývoj, ověření, vyhodnocení a postupné zavedení hodnotícího nástroje pro určení rizik a potřeb pachatele (SARPO) do praxe.
  - 2.2 Vyvíjet, pilotně ověřovat a postupně rozšiřovat další specifické programy pro odsouzené poskytované ve věznicích a střediscích Probační a mediační služby v rámci přípravy a výkonu podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody za současného uložení dohledu – tzv. parole.
  - 2.3 Vyvíjet a pilotně ověřovat restorativní programy a postupy zaměřené na zvýšení účasti obětí v procesu podmíněného propuštění a nápravy následků způsobených trestným činem.
3. Ministerstvo spravedlnosti bude pokračovat v již započatých aktivitách, které se týkají prevence kriminality u dospělých i mladistvých pachatelů a směřují k integraci pachatelů zpět do společnosti, ke zvýšené participaci poškozených na procesu řešení následků trestných činů a k ochraně společnosti před kriminalitou a opakováním trestné činnosti, a to zejména následovně:
  - 3.1 Vyvíjet, realizovat a vyhodnocovat efektivitu restorativních programů a postupů.
  - 3.2 Průběžně zavádět a postupně standardizovat činnosti multidisciplinárních týmů pro mládež (týmů pro mládež).

- 3.3 Průběžně vytvářet, pilotně ověřovat a vyhodnocovat nové efektivní metodické postupy Probační a mediační služby při poskytování odborných činností v oblasti mediace a probace.
  - 3.4 Pokračovat v úsilí o personální navýšení pracovníků Probační a mediační služby a zajištění jejich základního a průběžného vzdělávání.
4. V oblasti výzkumu realizovat výzkum prevence kriminality a sociálně patologických jevů s důrazem na problematiku dětí a mladistvých, na efektivitu uplatňovaných postupů a opatření podle zákona č. 218/2003 Sb. a na možnosti trestní legislativy a justice v této oblasti, zejména realizovat následující výzkumné projekty:
- 4.1 Role stávajících preventivních opatření a stávajícího právního rámce v předcházení kriminalitě, resp. recidivě kriminálního chování u dětí a mladistvých.
  - 4.2 Probační a mediační činnost podle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
  - 4.3 Analýza trendů kriminality a vývoje latentní kriminality.
5. Zaměřit vzdělávací aktivity na problematiku trestné činnosti mládeže a na mládeži.

## **Ministerstvo práce a sociálních věcí**

1. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) bude v Národním střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb zohledňovat informace a data z krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, a to i v oblasti služeb sociální prevence a i na jejich základě zpracuje priority Národního střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb.
2. MPSV bude v oblasti integrace sociálně vyloučených lokalit naplňovat tyto cíle:
  - 2.1 Na základě schváleného dokumentu Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007-2013 budou v jeho rámci, oblasti 3.2 „Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit“ podpořeny v letech 2007-2013 projekty zaměřené na zajištění vzdělávání zadavatelů, poskytovatelů a samotných příslušníků romské komunity, na podporu procesů poskytování sociálních služeb, na rozvoj partnerství těchto organizací na místní a regionální úrovni, na zvýšení kvality a dostupnosti poskytovaných služeb apod. (ve výši cca 1,2 miliardy Kč.).

- 2.2 Na základě schváleného Integrovaného operačního programu (IOP)<sup>36</sup> MPSV v rámci oblasti intervence 3.1. „Služby v oblasti sociální integrace“ podpoří vznik nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, komunitních center a dalších zařízení sociálních služeb v sociálně vyloučených romských lokalitách. Přibližná výše podpory bude cca 23,3 mil. EUR. Lokality budou vybrány především na základě výsledků Analýzy sociálně vyloučených romských lokalit a komunit.
- 2.3 V rámci systémového projektu MPSV „Podpora vytváření systému terénní sociální práce“ bude realizováno akreditované vzdělávání přibližně 120 terénních sociálních pracovníků/terénních pracovníků.
3. V rámci priorit obsažených ve vládou schválené „Koncepti péče o ohrožené děti a děti žijící mimo vlastní rodinu“ budou plněny následující úkoly:
- 3.1 Vytvoření nebo aktualizace metodických pokynů
- k efektivní komunikaci o případech dětí a rodin v obtížné rodinné situaci (případové konference),
  - k práci s dětmi ohroženými CAN,
  - k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí,
  - k práci s dětmi s výchovnými problémy,
  - k práci s dětmi cizinci bez doprovodu.
- 3.2 Podporovat nestátní subjekty působící v oblasti prevence a pomoci dětem ohroženým CAN a podporovat další vzdělávání pracovníků sociálně-právní ochrany v oblasti CAN.
- 3.3 Zmapovat situaci ve výskytu a řešení výchovných problémů u dětí a mladistvých z pozice orgánu sociálně-právní ochrany dětí.
- 3.4 Iniciovat meziresortní spolupráci a řešení problematiky útěků dětí a mladistvých z ústavů.
- 3.5 Vytvořit informační materiály k práci s dětmi s výchovnými problémy.
- 3.6 Rozvíjet spolupráci orgánů sociálně-právní ochrany dětí s Probační a mediační službou, příslušnými soudy, Policií ČR, lékaři, školními metodiky prevence a nestátními subjekty v rovině prevence kriminality a sociálně patologických jevů.

---

<sup>36</sup> IOP je v současné době zpřesňován a upravován na základě připomínek Evropské komise a partnerů ČR, předpoklad jeho schválení je ve IV. čtvrtletí 2007.

## **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**

Základní cíle prevence kriminality na období 2008 až 2011 vycházejí z cílů Strategie prevence kriminality na léta 2005 – 2008. Priority v oblasti prevence sociálně patologických jevů na další období stanovilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) na základě Výroční zprávy České školní inspekce za školní rok 2005/2006. Tato zpráva uvádí, že reprezentativní dotazníkové šetření s žáky 2. stupně základních škol, zaměřené na problematiku šikanování, potvrdilo existenci různých forem šikanování ve školách, hlavně šikanu psychické povahy. Zpráva také potvrdila, že pedagogičtí pracovníci základních škol v současnosti považují za nejzávažnější problém hrubost, agresivitu, šikanu mezi žáky a neodůvodněnou absenci.

Resort bude prioritně zajišťovat tyto oblasti:

### **1. Primární prevence.**

V rámci každoročně vyhlašovaných Programů na podporu aktivit prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti MŠMT podporovat projekty zaměřené na primární prevenci ve školách a školských zařízeních.

### **2. Specifická primární prevence.**

- 2.1 Vytvořit Standardy specifické primární prevence, v nichž je zahrnuta oblast protidrogové prevence i oblast prevence kriminality a dalších sociálně patologických jevů.
- 2.2 Podporovat proces certifikací jako podmínky pro NNO k získání státní finanční dotace.
- 2.3 Realizovat pracovní porady pracovníků MŠMT s krajskými školskými koordinátory prevence a věcně příslušnými resorty s cílem zefektivnění a koordinace meziresortní spolupráce v oblasti specifické primární prevence.
- 2.4 Do připravovaných rámcových vzdělávacích programů zakotvit jako součást prevence sociálně patologických jevů prevenci kriminality.
- 2.5 V návaznosti na Strategii prevence kriminality a Národní strategii protidrogové politiky zpracovat Strategii prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009-2012.
- 2.6 Podporovat programy spolupráce školy s rodiči a veřejností realizované zejména v rámci Minimálních preventivních programů ve školách a školských zařízeních.

### **3. Vzdělávání**

- 3.1 Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků.
- 3.2 Podporovat vzdělávací aktivity pro pedagogické pracovníky v zařízeních institucionální výchovy zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů.

#### 4. Prevence kriminality u rizikových jedinců

- 4.1 Zabezpečení cílené primární prevence kriminality a včasné intervence v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.
- 4.2 Další rozvoj středisek výchovné péče a prohlubování jejich spolupráce se školami.

#### **Ministerstvo zdravotnictví**

Prioritou Ministerstva zdravotnictví na úrovni RVPPK jsou preventivní opatření v oblasti dětských úrazů, vytvoření Národní strategie prevence násilí na dětech a příslušných konkrétních aktivit ovlivňujících množství a závažnost násilných aktů páchaných na dětech.

Resortními úkoly pro následující období jsou:

1. Snížení úmrtnosti a zdravotního postižení způsobeného nehodami a násilím páchaným na ohrožených skupinách obyvatelstva. Pokračování v činnosti Meziresortní pracovní skupiny pro prevenci dětských úrazů, plnění Národního akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007-2017. Tvorba a následné plnění Národní strategie prevence násilí na dětech. Podpora vytváření zdravých místních podmínek.
2. Uplatňování práv dítěte v připravované legislativě a dohled nad jejich dodržováním. Podpora opatření proti zanedbávání, zneužívání, týrání, komerčnímu a sexuálnímu zneužívání dětí a mladistvých.
3. Podpora vzdělávání zdravotnických pracovníků v oblasti péče o děti a dorost. Pokračování v procesu vydávání příslušných standardních postupů ve Věstníku MZ.
4. Podpora prevence užívání návykových látek. Pokračování v aktivitách spojených s výchovou ke zdraví a podporou zdravého životního stylu bez drog, tabákových výrobků a alkoholu. Snížení škod způsobených konzumací drog, alkoholu a tabáku. Podpora zdravotní péče o pacienty s problémem s návykovými látkami v praxi dětského lékaře.
5. Pokračování v účinném řešení problematiky – ochranné léčby.
6. Podpora preventivních programů pro děti a mládež a podpora rodin s dětmi se zdravotním postižením.

#### **Ministerstvo obrany**

Ministerstvo obrany (dále jen „MO“) bude pokračovat v zabezpečení preventivních aktivit stanovených resortní Koncepcí prevence sociálně nežádoucích jevů na období let 2005 až 2009.

1. Připravit novou resortní Koncepci prevence sociálně nežádoucích jevů na období 2010 až 2014. Ředitelstvím personální podpory zabezpečit efektivní využívání finančních prostředků, které budou vyčleňovány v rozpočtu MO na resortní „Program prevence kriminality a sociální prevence.“
2. Prohlubovat vzdělávání všech zaměstnanců resortu MO v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů a ochrany lidských práv jako předpokladu předcházení kriminalitě.
3. Zkvalitňovat informační systém Vojenské policie využívaný k prevenci kriminality. Udržovat a rozvíjet součinnost Vojenské policie s Policií ČR, obecními policiemi a představiteli obcí při plnění úkolů prevence kriminality na místní úrovni.
4. Zabezpečit realizaci úkolů a opatření „Aktualizovaného resortního protikorupčního programu.“ Publikovat metodické materiály a pomůcky k problematice boje proti korupci, prevenci kriminality a dalších sociálně nežádoucím jevům.

#### **Ministerstvo pro místní rozvoj**

Ministerstvo pro místní rozvoj bude v rámci programu „Podpora výstavby podporovaných bytů“ poskytovat dotace na výstavbu bytů na půl cesty, které jsou určeny pro osoby nacházející se v nepříznivé situaci zapříčiněné konfliktním způsobem života nebo rizikovým prostředím, ve kterém žijí, případně absencí rodinného zázemí (např. děti z dětských domovů, osoby propuštěné z výkonu trestu, osoby mající problémy s dodržováním povinností spojených s nájemním bydlením).

#### **Ministerstvo dopravy**

Ministerstvo dopravy je v oblasti prevence dopravní nehodovosti a zvýšení bezpečnosti v dopravě vázáno plněním úkolů obsažených v „Národní strategii bezpečnosti silničního provozu do roku 2010“. Jedním z hlavních cílů národní strategie je snížit do roku 2010 počet usmrčených osob o 50 % oproti výchozímu stavu v roce 2002.

## **Seznam koncepčních materiálů věnujících se prevenci kriminality a zvyšování bezpečí; seznam použitých pramenů**

### **Seznam materiálů s bezpečnostní a preventivní tematikou**

#### Ministerstvo vnitra

- Národní akční plán boje proti terorismu
- Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR
- Informace o plnění úkolů Akčního plánu boje s nelegální migrací
- Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 – 2011
- Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období 2006 – 2007
- Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006 – 2008
- Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (na období 2005-2007)
- Koncepce péče o ohrožené děti a děti žijící mimo vlastní rodinu
- Informace o bezpečnostních opatřeních přijímaných v ČR v souvislosti s bojem proti terorismu
- Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti ČR
- Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti ČR v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi
- Metodika pro efektivní fungování Systému včasné intervence
- Resortní akční plán bezpečnosti a plynulosti silničního provozu
- Koncepce boje proti organizovanému zločinu

#### Ministerstvo zdravotnictví

- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR
- Akční plán zdraví a životního prostředí ČR
- Národní akční plán prevence dětských úrazů na léta 2007-2017

#### Ministerstvo spravedlnosti

- Národní metodické standardy Probační a mediační služby pro výkon efektivních činností v rámci celého trestního řízení
- Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015
- Materiály metodické povahy:
  - Metodické doporučení ředitelství Probační a mediační služby pro vytváření multidisciplinárních týmů (*týmů pro mládež*) k řešení kriminality mládeže
  - Systém pravidel a kritérií včetně kontrolních mechanismů pro akreditaci a ověřování kvality probačních programů (PRP) pro mladistvé pachatele - Akreditační systém Ministerstva spravedlnosti pro probační programy v rámci zákona č. 218/2003 Sb.
  - Součinnostní dohoda mezi Vězeňskou službou České republiky a Probační a mediační službou České republiky v oblasti zajišťování podkladů pro rozhodnutí soudu o možném podmíněném propuštění s dohledem
  - Metodické doporučení pro střediska Probační a mediační služby ČR za účelem sjednocování praxe a spolupráce v rámci zákona č. 218/2003 Sb. s orgány sociálně právní ochrany
  - Koncepce součinnosti Probační a mediační služby ČR s orgány policie ČR – společný metodický dokument

#### Ministerstvo dopravy

- Národní strategie bezpečnosti silničního provozu

#### Ministerstvo zahraničních věcí

- Bezpečnostní strategie České republiky

#### Ministerstvo obrany

- Koncepce prevence sociálně nežádoucích jevů na období 2005 až 2009
- Aktualizovaný resortní protikorupční program
- Program Vojenské policie v oblasti prevence kriminality na období 2008 až 2011

#### Ministerstvo práce a sociálních věcí

- Koncepce integrace cizinců v České republice
- Plán integrační politiky Ministerstva práce a sociálních věcí
- Národní koncepce rodinné politiky
- Akční plán na podporu rodin s dětmi pro období 2006 – 2009
- Národní akční plán sociálního začleňování

#### Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- Program na podporu integrace romské komunity
- Program na podporu romských žáků středních škol
- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže 2005 – 2008
- Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-2013
- Strategie pro zlepšení vzdělávání romských dětí

### **Prameny použité při zpracování Strategie**

11. kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici (základní dokumenty předložené delegátům), Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2006;

Karabec Z., Scheinost M.: Vybrané výsledky výzkumu IKSP v letech 2002 – 2004;

Podklady ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2008 – 2011 poskytnuté Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem zdravotnictví, Policií ČR;

Prevence městské kriminality a ohrožená mládež (přehled slibných strategií a programů z celého světa), Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2006;

Reforma Policie České republiky a související problematiky vnitřní bezpečnosti, Ministerstvo vnitra 2007;

Strategie prevence kriminality na léta 2004 – 2007, Ministerstvo vnitra 2004;

Zpráva o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2004 až 2007 za rok 2006, Ministerstvo vnitra 2006;

Strategie prevence kriminality na léta 2004 – 2007 včetně zprávy o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na rok 2003, Ministerstvo vnitra 2004;

Šimoník P. : PHARE Výzkum veřejného mínění Spokojenost občanů s prací Policie ČR;

Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2006 (ve srovnání s rokem 2005), Ministerstvo vnitra 2007;

Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti v České republice v roce 2005 (ve srovnání s rokem 2004), Ministerstvo vnitra 2006.

## Podrobný popis východisek strategie

### Údaje o protiprávním jednání a formách jeho řešení

#### Odsouzené osoby

**Soudy ČR** bylo v roce 2006 pravomocně odsouzeno 69 379 osob (nárůst oproti roku 2005 o 1 818 odsouzených). Nejčastěji byly ukládány tresty odnětí svobody s podmíněným odkladem (55,7 %). Tresty odnětí svobody nepodmíněné byly uloženy ve 14,4 % případů, trest obecně prospěšných prací byl uložen 17,1 % a samostatný peněžitý trest byl uložen 3,8 % odsouzených. Nepodmíněné tresty odnětí svobody byly nejčastěji ukládány ve výměře do jednoho roku (66,4 % z uložených nepodmíněných trestů) a dále ve výměře od jednoho roku do pěti let 3 124 osobám (31,3 %).

#### Pachatelé trestné činnosti

**Podíl dětí ve věku do 15 let** na celkovém počtu pachatelů **stagnoval** na 2,5 %, **stejně tak i podíl mladistvých ve věku od 15 do 18 let** na 4,7 %. Ve struktuře objasněných trestných činů převládají u dětí i u mladistvých majetkové trestné činy. Mladiství se dopouštějí zejména krádeží všeho druhu a loupeží. U dětí jednoznačně vedou krádeže kapesní. Dlouhodobý pokles podílu mládeže na páčání trestné činnosti lze spatřovat v poklesu podílu dětí a mladistvých v populaci a také v dekriminalizaci majetkových trestných činů, ke které došlo v roce 2002, kdy vešla v platnost novelizace ustanovení § 89 odst.11 trestního zákona ohledně zvýšení výše škody nikoli nepatrné na 5 000,- Kč. Celkem bylo odsouzeno 2 772 mladistvých osob (3,99 %).

**Mladistvým byla ukládána převážně trestní opatření odnětí svobody s podmíněným odkladem** (123 osobám), obecně prospěšné práce (62 osobám). Nepodmíněných trestních opatření bylo v roce 2006 uloženo 8. **V případě 668 mladistvých bylo upuštěno od potrestání.**

#### Oběti trestné činnosti<sup>1</sup>

Jediným a ne zcela kompletním zdrojem informací o obětech trestné činnosti je Evidenčně statistický systém kriminality vedený Policií ČR. **Počet obětí se snížil** na 49 940

---

<sup>1</sup> Obětí trestné činnosti jsou občané, kteří se v souvislosti s páchanou trestnou činností stanou objektem přímého útoku pachatele, ať již konkrétním fyzickým napadením nebo formou majetkové nebo jiné újmy.

(pokles o 1 833), **snížil se i počet dětských obětí**. Nejčastěji jsou děti (věk 0-15) obětí násilných trestných činů a mravnostních trestných činů, mladiství (věk 15-18) jsou předmětem útoku pachatelů majetkové a násilné kriminality. Nejčastěji jsou osoby do 18 let obětí kapesních krádeží a loupeže. U obětí nad 18 let převládají trestné činy krádeže, úmyslného ublížení na zdraví a loupeže.

Z hlediska pohlaví je počet obětí vyrovnaný. Mírně převažují oběti muži (53,3 %) nad ženami (46,7 %). Muži jsou častějšími oběťmi vražd, loupeže a úmyslného ublížení na zdraví. Ženy naopak oběťmi vyhrožování, omezování osobní svobody, týrání, znásilnění a pohlavního zneužívání.

Zvýšená pozornost je věnována některým specifickým skupinám obětí latentních typů kriminality – domácího násilí. Policie ČR zjistila 164 (-38) trestných činů týrání svěřené osoby podle § 215 tr. zákona a 532 (-14) trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 215a) tr. zákona.

### **Zkrácené přípravné řízení**

**Z hlediska preventivního působení na pachatele je jedním z předpokladů omezení recidivy rychlost reakce práva a včasná náprava.** Pro tuto oblast existuje možnost využití zkráceného přípravného řízení podle § 179a a násl. zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Ve zkráceném přípravném řízení bylo v roce 2006 sděleno podezření v 29 869 případech, tj. u 22,7 % objasněných trestných činů. Jedná se o nárůst o 36,8 %. Policie ČR zkráceného přípravného řízení využila nejvíce u trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí, opilství, výtržnictví, krádeží, neoprávněného užívání cizí věci, porušování domovní svobody, násilí a vyhrožování proti skupině obyvatel.

### **Obchodování s lidmi**

V roce 2006 bylo zjištěno celkem 16 trestných činů obchodování s lidmi (§ 232a trestního zákona), objasněno bylo 13 případů. Pro tyto činy bylo stíháno celkem 11 osob. Obchodováním s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a organizováním prostituce se zabývají zejména ruskojazyčné a bulharské skupiny organizovaného zločinu, které působí po celé České republice, zejména pak v severních a západních Čechách (při hranici se SRN), na jižní Moravě (při hranicích s Rakouskem) a v Praze. Zvyšuje se podíl pachatelů vietnamské a čínské národnosti, na vnitrostátním obchodu s lidmi se pak významně podílejí občané ČR romské národnosti.

## Postoj veřejnosti k bezpečnosti a k prevenci kriminality

Výzkum veřejného mínění Spokojenost občanů s prací Policie ČR (STEM/MARK, a.s. 2004)

**Pocity ohrožení a nebezpečí jsou významně spojeny s velikostí místa bydliště a nejvyšších hodnot dosahují ve velkoměstech (nejvíce v Praze); s různou mírou intenzity je pociťují více než dvě třetiny občanů.**

Za **nejvíce problémová místa** z hlediska pocitu bezpečí označují občané **okolí hospod, heren, nočních klubů a diskoték**. Na druhém místě jsou nejvíce obávaná **neosvětlená a málo frekventovaná místa**. Mezi **trestné činy znepokojující veřejnost** patří vandalství, kapesní krádeže, vloupání do bytu, domu, chalupy a vloupání do auta (obávají se jich zhruba 2/3 občanů). **Fyzického násilí** v různých formách **se obává téměř polovina občanů**.

Občané mají vysoký **zájem o informace o preventivních opatřeních policie a jejich záměrech a plánech do budoucna** (zájem okolo 70 %). Pokud by Policie ČR pořádala pravidelná informativní setkávání s občany, velký zájem by o ně měla třetina dotázaných. Více než 2/3 občanů považují Policii ČR za partnera, na kterého se mohou s důvěrou obrátit.

Občané ČR si většinou uvědomují, že policie nemůže sama zabezpečit prevenci trestné činnosti, a že aktivní roli v prevenci zločinu musí sehrávat samotný občan. **Tři čtvrtiny lidí sdílejí názor, že o jejich bezpečnost a o bezpečnost jejich majetku by se měli rovnoměrně starat sami občané, policie a místní samospráva**. O své bezpečí i svůj majetek se Češi starají poměrně aktivně - pouze 7 % z nich dosud v tomto směru nepodniklo žádné kroky. Občané projevují i jistou dávku občanské odpovědnosti a jsou ochotni spolupracovat s Policií ČR při objasňování trestné činnosti. Ochota informovat Policii ČR o trestném činu se mezi občany pohybuje na úrovni 93 %.

**Více než polovina lidí však považuje za nedostatečnou prevenci v oblasti zamezování pouliční kriminalitě a kriminalitě mládeže a také v oblasti potírání prostituce.**

Nejčastějším názorem na zvýšení bezpečí v místě bydliště je **posílit pěší hlídky policistů společně s autohlídkami**. Tři čtvrtiny občanů považují **kamerový monitorovací systém za velice užitečný pro zvyšování bezpečnosti**, přičemž nemají obavy z narušování soukromí.

#### Preventivní aktivity v názorech obyvatel měst (IKSP pro RVPPK, 2004)

**Oblast zvýšení bezpečnosti a prevence kriminality byla druhou nejčastěji zmiňovanou prioritou k řešení problémů ve městech** (na prvním místě byla uváděna problematika nezaměstnanosti).

Z hlediska druhu trestné činnosti panuje největší **nespokojenost** mezi občany **s krádežemi**.

Obyvatelé zkoumaných měst považují za neúčinnější ty aktivity, které se snaží naplnit volný čas mládeže. Respondenti zdůrazňují také důležitost posílení počtu policistů v ulicích.

Celkově lze říci, že **občané se v zásadě ztotožňují s metodami, které byly v rámci preventivních programů na místní úrovni aplikovány v minulosti**. I v případě těch „nejméně“ podporovaných preventivních opatření dosahuje jejich podpora ze strany občanů téměř 60%.

#### Občané o kriminalitě a prevenci (IKSP pro RVPPK, 2006)

Převážná část respondentů spatřuje **zdroj delikventního chování** lidí především v jejich **špatné výchově**. Za hlavní pachatele trestných činů v ČR považují Romy (43 % odpovědí). Téměř každý třetí dotázaný pak kriminální chování spojuje s cizinci, přistěhovalci či uprchlíky, více než každý čtvrtý s nějakým typem závislosti.

**Činnost orgánů, jejichž úkolem je zajišťovat bezpečnost a pořádek** a nalézat spravedlivá řešení, **hodnotí občané jako průměrnou**. Městská policie je, jako již tradičně, hodnocena hůře než Policie ČR. Nejhůře lidé vnímají činnost soudů - trestních senátů. Úroveň komunikace s veřejností ze strany policie označuje něco málo přes polovinu respondentů (52 %) za střední a bezmála druhá polovina (43 %) ji vnímá jako nízkou; jako vysokou pouhá 3 %.

Polovina občanů se domnívá, že **občané nepomáhají** aktivně policii při odhalování trestné činnosti a více než polovina (56 %), že nepomáhají při předcházení trestné činnosti.

**Zodpovědnost za ochranu majetku** (konkrétně bytu a auta) **spočívá na samotných občanech** (85 %, resp. 76 %). Odpovědnost za ochranu proti kapsářům a především za ochranu před přepadením na ulici je už ve větší míře chápána také jako odpovědnost státu. I přes výše uvedené názory téměř dvě třetiny dotázaných neuskutečnily v posledních dvou letech žádná nová bezpečnostní opatření.

**Preventivní přístup** v potírání delikvence **preferuje 53 % respondentů**, represivní (důsledné trestání a odstrašení, citelnější tresty) volí 45 %. Mezi preventivními opatřeními občané preferují podporu snižování nezaměstnanosti (57 %), zvýšení počtu policistů v ulicích (45 %) a zavedení většího množství bezpečnostních kamer do ulic (31 %).

Vzkazy odborníkům, zabývajícím se u nás profesionálně prevencí kriminality a bezpečností občanů, obsahovaly nejčastěji požadavky:

- zodpovědné osoby mají zvýšit své úsilí a přistupovat ke své práci odpovědněji a s větším nasazením;
- policisté by se měli častěji objevovat přímo v ulicích a navštěvovat riziková místa;
- věnovat se přednostně práci s dětmi a mládeží;
- zpřísnit tresty a výkon trestu odnětí svobody;
- bojovat s korupcí;
- více spolupracovat a komunikovat s veřejností.

**Občané se nejvíce obávají následujících trestných činů:** vloupání do bytu, kapesní krádeže, krádež auta, vandalismus, loupežné přepadení. Na opačném konci tohoto žebříčku nacházíme terorismus, organizovaný zločin, znásilnění (díky disproporčnosti názorů mužů a žen) a vydírání.

Jedna čtvrtina respondentů prohlásila, že by se v případě budoucí **viktimize** obrátili na nějakou organizaci, která se zabývá pomocí obětem. Více než třetina „určitě“ nebo „spíše“ rozhodnutých však neví, jakou organizaci by mohli vyhledat. Další třetina by odbornou pomoc hledala u policie; velmi nízké je zastoupení sociálních služeb v rámci obce.

Nejčastějším **zprostředkovatelem informací** o kriminalitě (pro všechny věkové skupiny) je podle očekávání televize. Druhou příčku získal tisk; jeho obliba roste s věkem.

## Výzkumná expertní zjištění

Institut dohledu u podmíněného propuštění (IKSP, 2004)

Probační úředníci hodnotili v působišti svého střediska podmínky pro realizaci výkonu **přiměřených povinností a omezení**. Jako nejlepší hodnotili podmínky pro léčení závislosti na návykových látkách, které není ochranným léčením, i když je nezbytné konstatovat, že tyto podmínky jsou hodnoceny na škále pouze jako průměrné. **Jako nejhorší jsou hodnoceny podmínky pro plnění programu sociálního výcviku.**

**Probační úředníci podle svých zkušeností označili za největší překážky resocializace:**

- nezaměstnanost odsouzených a obtížný způsob nalézání zaměstnání;
- návrat do závadného prostředí a opětovné páchaní trestné činnosti;
- neochota změnit styl života, nedostatek motivace k resocializaci;
- ztráta bydliště, rodinného a sociálního zázemí;
- neexistence sociálních a resocializačních programů, nedostatek spolupracujících institucí;
- finanční problémy - dluhy za náklady z výkonu trestu, dluhy za náklady trestního řízení, neschopnost platit náhradu škody poškozenému.

Dále byli dotazováni sociální pracovníci Vězeňské služby ČR, kteří za nejaktivnější nestátní subjekty napomáhající při naplňování účelu trestu označili církve. Působení církví při práci s bývalými či současnými vězni je z pohledu sociálních pracovníků nejrozsáhlejší i nejprospěšnější.

Mladiství pachatelé na prahu tisíciletí (IKSP, 2004)

Motivaci mladistvých k páčání trestné činnosti je možné z materiálů státních zastupitelství a soudů vysledovat pouze se značnou rezervou. Nejčastěji je konstatován zjištný motiv bez dalšího rozboru (a mnohdy tomu tak skutečně je). Z některých indicií lze však usuzovat i na další motivační faktory, jako je např. **malé právní vědomí mladých pachatelů** spojené s malou důvěrou v legální prostředky prosazení práva, snaha potrestat nejruzněji definované (domnělé či skutečné) asociality oběti, msta či závist, zvláště pocit majetkové nerovnosti, neschopnost odložit uspokojení svých potřeb na pozdější dobu či se jich vzdát úplně.

Jednu z nejdůležitějších motivací trestné činnosti však můžeme hledat i v nuditě a nestrukturovaném volném čase pachatelů a jejich potřebě se odreagovat a prožít něco dobrodružného nebo vzrušujícího. Někdy se trestná činnost jeví jako pokus o nevhodnou kratochvíli a únik z problému všednosti. Zde je třeba hledat i nezanedbatelný vliv zneužívání alkoholu a nealkoholových drog.

Velkou roli v podmínkách vhodných pro delikvenci mladistvých pachatelů sehrává též zjevný **výchovný deficit** - výchova, která nezvládla osobnostní impulzivitu pachatele, způsobila jeho citovou deprivaci a zanedbala rozumovou kultivaci. Značný vliv má prokazatelně nestabilní rodinné zázemí a častá kriminální infekce v blízkém okolí dětí.

## Světové strategie prevence kriminality<sup>2</sup>

**Mezi osvědčené světové strategie, které využívá Strategie ČR lze zařadit:**

- zaměření na kriminalitu specifických, zranitelných a ve zvýšené míře ohrožených cílových skupin (Argentina - Program Zranitelné komunity);
- kombinaci národního a lokálního přístupu k předcházení specifickým druhům trestné činnosti (Austrálie - Národní strategie proti vloupání);
- poradenství, informování občanů a zapojení týmu realizátorů včetně komerční sféry (Belgie - Boj proti vloupání prostřednictvím technické prevence);
- vzdělávání týmu odborníků, vytváření odborných pracovních skupin, podpora socializačních a motivačních programů (Brazílie - Zůstat naživu);
- spolupráci státní a obecní policie, aktivní zapojení občanů (dobrovolníků) do preventivních aktivit (Brazílie - Politika veřejné bezpečnosti, Estonsko – Estonské sousedské hlídky);
- podporu výměny dobrých zkušeností a osvědčených postupů a kooperace více měst (Brazílie - Metropolitní fórum o veřejné bezpečnosti);
- důraz na pozitivní změnu prostoru pro život a bydlení (Anglie a Wales - Strategie obnovy městských čtvrtí, Program pro bezpečnější čtvrti, Finsko - Kmotři Medvědího parku: změna městského parku na životní prostor pro občany);
- využití výzkumu veřejného mínění pro identifikaci problémových míst a jeho opakování po uskutečněných opatřeních (Peru – místní Výbory pro občanskou bezpečnost, komunální prevence kriminality);
- orientaci práce policie na občana a potřeby komunity, zapojování policie jako partnera do řešení problémů (Filipíny - Systém policejní činnosti zaměřený na komunitu);
- programy restorativní justice zaměřené zejména na mladistvé pachatele, jedná se zejména o mediaci mezi pachatelem a obětí a rodinné skupinové konference.

---

<sup>2</sup> Čerpáno z publikace IKSP (2006) Prevence městské kriminality a ohrožená mládež; Přehled slibných strategií a programů z celého světa. Připraveno pro 11. Kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justice, Bangkok 2005.

## Seznam měst navržených k zařazení do Městské úrovně prevence kriminality

Následující tabulky (č. 1 a 2) zahrnují kromě hl.m. Prahy všechna města ČR s počtem obyvatel 25 tisíc a více, kterých je celkem 47. Všechna tato města mají zároveň statut obcí s rozšířenou působností. První příložená tabulka ukazuje způsob výpočtu rizikovosti a druhá výsledné pořadí měst podle rizikovosti.

### K Tabulce č. 1

Vybraná statisticky sledovaná kritéria pro určení míry rizikovosti jednotlivých měst:

- majetková TČ celkem (sloupec 5+6)
- násilná + mravnostní TČ celkem (sloupec 7+8)
- krádeže vloupáním (sloupec 9+10)
- krádeže prosté (sloupec 11+12)
- počet stíhaných osob celkem (13+14)
- nezaměstnanost (15)

Údaje o kriminálních ukazatelích (sloupce 5 až 14) byly získány ze statistické evidence Policie ČR (OSŘI) za rok 2006.

Údaje o nezaměstnanosti (sloupec 15) a počtu obyvatel (sloupec 4) jsou převzaty ze statistik krajských poboček ČSÚ s datem platnosti k 31.12.2005. U nezaměstnanosti se jedná o registrovanou míru nezaměstnanosti v procentech<sup>1</sup>. Údaje o nezaměstnanosti jsou uvedeny za správní obvody obcí s rozšířenou působností.

Všechna sledovaná kritéria byla indexována (proveden přepočet na 10 tisíc obyvatel) a porovnána s republikovým průměrem<sup>2</sup>. Odchyly od republikového průměru jsou vyjádřeny v procentech (sloupce 16 – 21).

Výsledná hodnota u každého města (= součet těchto procentních odchylek) je základem pro sestavení pořadí celkové zatíženosti měst (sloupec 22).

### K Tabulce č. 2

Celkové pořadí (1 až 47) od nejvíce zatíženého města po nejméně zatížené je uvedeno v Tabulce č. 2. Nejvíce zatížená města jsou s nejvyššími plusovými hodnotami (Chomutov +579), nejméně zatížená s nejvyššími zápornými hodnotami (Hradec Králové -170).

<sup>1</sup> podíl registrovaných uchazečů o zaměstnání a ekonomicky aktivních obyvatel.

<sup>2</sup> hodnoty republikových indexů u sledovaných kritérií:

majetková TČ 217.2

násilná + mravnostní 20.4

krádeže vloupáním 52.4

krádeže prosté 148

stíhané osoby 120.2

nezaměstnanost 9.47

## Pořadí měst podle rizikovosti od nejvíce rizikového po nejméně

Tabulka č. 2

| pořadí | město              | kraj (VÚSC) | zatíženost |
|--------|--------------------|-------------|------------|
| 1      | Chomutov           | ÚL          | 579,03     |
| 2      | Most               | ÚL          | 426,62     |
| 3      | Příbram            | STČ         | 356,10     |
| 4      | Ostrava            | MS          | 347,94     |
| 5      | Orlová             | MS          | 316,67     |
| 6      | Ústí nad Labem     | ÚL          | 299,26     |
| 7      | Břeclav            | JM          | 293,74     |
| 8      | Česká Lípa         | LB          | 255,32     |
| 9      | Litvínov           | ÚL          | 239,28     |
| 10     | Kolín              | STČ         | 210,39     |
| 11     | Brno               | JM          | 206,11     |
| 12     | Karviná            | MS          | 202,35     |
| 13     | Mladá Boleslav     | STČ         | 192,43     |
| 14     | Cheb               | KV          | 175,05     |
| 15     | Karlovy Vary       | KV          | 172,95     |
| 16     | Uherské Hradiště   | ZL          | 171,68     |
| 17     | Teplice            | ÚL          | 167,75     |
| 18     | Hodonín            | JM          | 166,81     |
| 19     | Šumperk            | OL          | 155,47     |
| 20     | Kladno             | STČ         | 153,84     |
| 21     | Liberec            | LB          | 129,13     |
| 22     | České Budějovice   | JČ          | 128,30     |
| 23     | Znojmo             | JM          | 126,41     |
| 24     | Děčín              | ÚL          | 125,02     |
| 25     | Přerov             | OL          | 115,89     |
| 26     | Nový Jičín         | MS          | 104,06     |
| 27     | Olomouc            | OL          | 84,49      |
| 28     | Havířov            | MS          | 76,78      |
| 29     | Plzeň              | PL          | 52,60      |
| 30     | Český Těšín        | MS          | 20,79      |
| 31     | Trutnov            | KH          | 18,59      |
| 32     | Frýdek-Místek      | MS          | 15,87      |
| 33     | Krnov              | MS          | -9,69      |
| 34     | Valašské Meziříčí  | ZL          | -12,13     |
| 35     | Prostějov          | OL          | -30,42     |
| 36     | Opava              | MS          | -40,85     |
| 37     | Jihlava            | VY          | -46,58     |
| 38     | Kroměříž           | ZL          | -55,42     |
| 39     | Pardubice          | PA          | -75,18     |
| 40     | Třinec             | MS          | -83,40     |
| 41     | Písek              | JČ          | -83,79     |
| 42     | Jablonec nad Nisou | LB          | -100,69    |
| 43     | Vsetín             | ZL          | -112,70    |
| 44     | Tábor              | JČ          | -121,99    |
| 45     | Třebíč             | VY          | -136,68    |
| 46     | Zlín               | ZL          | -139,24    |
| 47     | Hradec Králové     | KH          | -170,19    |

## Zahraniční zkušenosti popisující systém prevence kriminality

### BELGIE

#### Smlouvy o bezpečnosti a prevenci (*Security and Prevention Contracts*)

##### Kontext

V roce 1992 zahájila belgická vláda „mimořádný program pro řešení společenských problémů“, jehož cílem bylo zajistit bezpečí občanů ve městech a provinciích, obnovit vysokou kvalitu života v městských oblastech a opětovně vybudovat důvěru obyvatelstva v úřady. Výsledné preventivní strategie pod souhrnným názvem „Smlouvy o bezpečnosti a prevenci“ se snaží reagovat na potřebu bezpečnosti, po které volá mnoho občanů. Tyto Smlouvy o bezpečnosti a prevenci musejí rovněž přispívat k realizaci priorit federální vlády v oblasti bezpečnosti a prevence.

##### Cíle

- Zajistit bezpečí občanů ve městech a provinciích.
- Reagovat na lokální potřeby týkající se bezpečnosti a ochrany občanů.
- Bojovat proti pocitům nedostatku bezpečí.
- Působit v souladu s obecnou politikou veřejné bezpečnosti.

##### Popis

V současnosti využívá smlouvu o bezpečnosti a prevenci 73 měst a provincií ve všech třech regionech Belgie. V Bruselském regionu existuje 13 smluv, ve Flandrech 35 a ve Valonsku 25. Smlouvy jsou uzavírány mezi státem, zastoupeným ministerstvem vnitra, a městem či provincií. Celkový rozpočet představuje 3 080 231,54 EUR rozdělených do měst a provincií na rozvoj preventivních opatření.

Města a provincie rovněž dostávají roční příspěvek na rozvoj opatření, pokládaných za prioritní na základě analýzy místní situace v oblasti bezpečnosti a prevence.

Smlouvy o bezpečnosti a prevenci zahrnují řadu oblastí, na něž mohou provincie získat prostředky:

- posílení komunálních preventivních strategií;
- lepší integrace cílových ohrožených skupin;
- funkční dohled;
- technická prevence (*techno-prevention*) ztěžující vloupání do obydlí a snižující strach z kriminality;
- prevence drogových závislostí;
- a prevence specifických kriminálních aktivit.

##### Výsledky

Od počátku bylo zjevné, že cílem ministerstva vnitra bylo překonat přístup ke kriminalitě omezený pouze na bezpečnost a represí. Zavedení preventivního rozměru vytváří vzájemné působení mezi různými základními prvky společnosti, zejména v oblastech sociálního zabezpečení, zdravotnictví a městského prostředí.

Výsledná opatření vedla k významnému pozitivnímu posunu a novému přístupu k bezpečnostní politice. Přijímání nových pracovníků a využití integrovanějšího (meziodvětvového) a decentralizovaného systému řízení bezpečnosti (např. prostřednictvím delegace na orgány distriktu) vedly ke hluboké změně způsobu, jakým jsou v současnosti řešeny otázky kriminality a bezpečnosti v porovnání s minulostí.

Belgická vláda hodlá dále podporovat stabilizaci těchto smluv rozšířením jejich trvání na několik dalších let (2006-2009) a posílením této politiky navýšením rozpočtu.

#### **Partneři**

Ministerstvo vnitra a další federální ministerstva, federální instituce, města, provincie a policie.

### **Montreal, KANADA Tandem: program podpory role občanů v oblasti bezpečnosti ve městě**

#### **Kontext**

Program Tandem byl zahájen v roce 1982 jako první pilotní projekt v oblasti prevence kriminality v Montrealu. Pojetí prevence v tomto programu, který je zaměřen především na vloupání do obydlí, zahrnovalo aktivizaci (*mobilization*) a informovanost (*sensitization*) občanů v oblasti bezpečnosti ve městě. V roce 2002 se čtvrti na předměstí (800 000 obyvatel) připojily k městu Montreal (1 milion obyvatel), aby vytvořily nové město Montreal. Byl svolán summit veřejných činitelů a občanů, který se zabýval různými problémy včetně bezpečnosti ve městě. Účastníci se shodli na potřebě nových preventivních programů městské bezpečnosti pro jednotlivé obvody města. Program Tandem byl tedy začleněn do nového montrealského programu podpory role občanů v oblasti bezpečnosti ve městě (*Programme de soutien à l'ation citoyenne en sécurité urbaine*).

#### **Cíle**

- Posílit pocit bezpečí mezi občany.
- Poskytnout městským obvodům prostředky k podpoře role občanů v oblasti bezpečnosti ve městě.
- Vytvořit opatření podle následujícího modelu: akční plán – realizace – vyhodnocení.

#### **Popis**

V současnosti se Programu účastní 14 obvodů. Každý z obvodů si vybral partnery včetně místních neziskových organizací působících na poli občanské aktivizace a vzdělávání v oblasti městské bezpečnosti. Dosud byly stanoveny dvě oblasti intervence:

- prevence kriminality, kde mají mít partnerské organizace Programu vedoucí roli;
- a prevence požárů, první pomoc a civilní ochrana, kde spolupracují jako partneři.

Na základě místních bezpečnostních auditů byly následně zahájeny akce zaměřené na vzdělávání obyvatel v oblasti účinných způsobů zvyšování bezpečnosti majetku, osob i společnosti (informování), na zdůraznění potřeby jednat, a to někdy změnou postojů a chování (upozorňování), a na vytvoření sítí zahrnujících jednotlivce, organizace a instituce, k podpoře řešení bezpečnostních problémů (aktivizaci).

Program působí jako katalyzátor pro aktivizaci občanů v oblasti zvyšování jejich bezpečnosti. Zvláštní pozornost je věnována potřebám mládeže, činností zaměřeným na řešení konfliktů, vandalismu a osobní bezpečnosti. Dosud přijatá opatření zahrnují kombinaci situační prevence ke snížení příležitostí a sociálně rozvojových přístupů ke snížení rizikových faktorů. Komplexní pojetí Programu uznává vzájemné postavení centrální správy a jednotlivých obvodů, a to v modelu vysoce decentralizované veřejné správy. Program podporuje aktivity založené na komunitě stejně jako aktivizaci, upozorňování a informování.

#### **Výsledky**

Mezi rokem 1982, kdy byl pilotní program Tandem zahájen, a dneškem se počet vloupání do obydlí snížil o 50 %, což je výsledek, který lze částečně přičítat skutečnosti, že občané přijali odpovědnost za vlastní bezpečnost. Ročně se realizuje přibližně 2000 akcí a projektů, z nichž je 700 zaměřeno na mládež, a jichž se účastní více než 150 000 obyvatel, kteří jsou informováni o různých aspektech problematiky bezpečnosti. Pro místní partnerské

organizace pracuje přibližně 45 terénních pracovníků a dobrovolníci odpracují každý rok v průměru 2200 hodin. Kromě toho v důsledku domovních bezpečnostních kontrol přibližně 80 % z uvedených obyvatel změnilo své bezpečnostní návyky při ochraně svého majetku. Na podzim roku 2004 byl Program na podporu role občanů v oblasti bezpečnosti ve městě uznán za „osvědčený postup“ (*Good Practice*) Programem OSN pro lidská sídla UN-HABITAT (*UN Programme for Human Settlements, UN-HABITAT*) a je uveden v databázi osvědčených postupů.

### **Partneři**

Místní občanské organizace, policie (ústředí) a místní policejní služebny, Montrealská dopravní společnost (*Société des transports de Montréal, STM*), Městský bytový úřad (*Office municipal d'habitation*), školy a mateřské školy.

## **FRANCIE**

### **Městské společenství Arras (Pas-de-Calais), činnost společenství v oblasti prevence a bezpečnosti**

#### **Kontext**

Městské společenství Arras (*Arras Urban Community, CUA*) bylo vytvořeno 1. ledna 1998 primátorem Arrasu a 17 přilehlých obvodů a nahradilo starší městský okres, založený v roce 1965. Od roku 2003 tato oblast zahrnuje 24 obvodů ležících na jednom spojeném území, kde žije 95 000 obyvatel spolupracujících při tvorbě a realizaci řady projektů městského rozvoje a komunálního plánování. Zákonem ze dne 12. července 1999, o posílení a zjednodušení spolupráce mezi obvody, byla městským společenstvím svěřena další oprávnění ve vztahu k obecním strategiím a prevenci kriminality na místní úrovni. To umožnilo zřízení úřadu člena městské rady, zodpovědného za prevenci kriminality a bezpečnost.

#### **Cíle**

- Koordinovat celkovou strategii a nástroje v oblasti prevence kriminality a bezpečnosti.
- Koordinovat realizaci smlouvy o bezpečnosti (*safety contract*) na místní úrovni v konglomerátu Arras.

#### **Popis**

Na základě městské smlouvy (*city contract*) byla provedena společná analýza, která zjistila problémy s kriminalitou a specifické potíže komunity.

Stanoveno bylo pět priorit:

- posilovat bezpečnost ve smyslu ochrany, dohledu a odstrašování;
- řešit kriminalitu a posilovat pomoc obětem;
- posilovat prevenci určitých druhů kriminality a recidivy;
- rozvíjet správu obecních a sociálních záležitostí na místní úrovni;
- posilovat vzdělání, občanskou uvědomělost a zdraví.

Na základě těchto východisek společně volení zástupci občanů a zainteresovaní partneři připravili smlouvu o bezpečnosti na místní úrovni (CLS), jež byla podepsána v březnu 2000. Od té doby je členem obecní a sociální pracovní skupiny (MOUS) podle městské smlouvy na plný úvazek též pracovník zodpovědný za prevenci kriminality.

Mezi dostupné prostředky k realizaci uvedené strategie patří: Poradní skupina pro otázky místní bezpečnosti a prevence kriminality; Dvě plenární zasedání ročně; 12 monitorovacích skupin; tematické skupiny; krizová skupina „nezletilí ve vazbě“; tři vzdělávací skupiny; skupina pro řešení místní kriminality; skupina osmi městských mediátorů a jednoho mediátora pro venkov; celodenní služba psychologické pomoci pro oběti trestné činnosti; měsíční schůzky zkušebního řídicího výboru; a zřetelné vazby na městskou smlouvu.

Prevence kriminality tvoří nedílnou součást městské smlouvy a městská rada může vyžádat služby MOUS pro celý obvod. Hlavní činnost zahrnuje: průzkum kamerového systému mezi jednotlivými obvody a vytvoření etického výboru; realizaci koordinační dohody mezi státní a obecní policií; zřízení a provozování celodenní telefonické služby; stanovení místní strategie v oblasti bezpečnosti silničního provozu; organizace semináře pro starosty na téma „role obce ve strategii bezpečnosti a prevence kriminality“; a realizaci projektu týkajícího se zadržených mladistvých. Tato nová služba, která je k dispozici 24 starostům CUA, může působit v obvodech 24 hodin denně, sedm dní v týdnu, a to za účelem zajištění dostupnosti společných obecních zdrojů spolu se zdroji policie a justičního systému. Tímto způsobem pracují jednotlivé instituce v přímém spojení se svými partnery, při současném respektování svých cílů, a to na základě bezpečnostního plánu, schváleného jimi všemi. V roce 2003 činil celkový rozpočet na bezpečnostní a preventivní strategie městského společenství Arras 762 000 EUR. Z tohoto celku bylo 316 862 EUR z rozpočtu městského společenství.

### **Výsledky**

Projekt vedl k vytvoření aktivní a fungující sítě subjektů spolupracujících proti kriminalitě, ke snížení kriminality v zónách státní i obecní policie, a ke spokojenosti partnerů a volených zástupců. V současnosti probíhá vyhodnocení projektu, které se bude opakovat každé tři roky.

### **Partneři**

Volení zástupci, prefektura, státní a obecní policie, justice, Národní vzdělávací systém, generální konzul Pas-de-Calais, společnosti veřejné dopravy regionu Arras, advokátní komora v Arrasu, obchodní a průmyslová komora, bytový fond Pas-de-Calais, a místní sdružení.

## **FRANCIE Bordeaux (Gironde), místní poradní sbor pro otázky prevence kriminality a bezpečnosti a decentralizované místní poradní sbory**

### **Kontext**

Bordeaux je ve smyslu kriminality a nedostatku bezpečí poměrně klidným městem, přinejmenším ve srovnání s jinými znevýhodněnými městskými oblastmi. Nedostatek bezpečí je způsoben převážně drobnou každodenní kriminalitou, občas spojenou s výtržnostmi, ačkoliv někdy vyžadují závažnější incidenty razantní policejní zásah. V této souvislosti je za účelem lepšího skloubení prevence a bezpečnosti a reakce na místní podmínky třeba uznat specifické potřeby každé městské čtvrti v každé územní součásti městské smlouvy (*city contract*). V minulých třech letech došlo rovněž k zavedení místních poradních sborů pro otázky bezpečnosti a prevence, jimž předsedá starosta, a to zejména ve čtvrtích, na něž se vztahuje městská smlouva.

### **Cíle**

- Zapojit místní činitele, kteří se neúčastní plenárních zasedání městského sboru pro prevenci kriminality.
- Vysvětlit občanům jasně opatření přijatá městem, státní policií a justičním systémem ve vztahu k problémům, které je denně sužují.
- Sdílet různé pohledy na pozorovaný či pociťovaný nedostatek bezpečí v městských čtvrtích.
- Dosáhnout konsensu ohledně problémů, kterými je třeba se zabývat, a ohledně nezbytných řešení.

## Popis

V roce 2001 bylo zřízeno sedm místních poradních sborů pro otázky prevence kriminality a bezpečnosti (*Conseils locaux de prévention et de sécurité, CLPS*). Jejich cílem je přiblížit strategie a opatření v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality co nejvíce jednotlivým čtvrtím a jejich obyvatelům. CLPS byly reakcí na potřebu decentralizovat v některých čtvrtích plenární zasedání městského poradního sboru pro prevenci kriminality, a to ve vztahu k závažnosti bezpečnostních problémů.

Zaměření místních poradních sborů pro otázky bezpečnosti a prevence kriminality (*Conseil local de sécurité et de prévention de la délinquance, CLSPD*) se postupem času vyvíjelo v závislosti na skutečné podobě a závažnosti problémů spojených s nedostatkem bezpečí v uvedených čtvrtích. Taková flexibilita umožňuje CLPS scházet se podle potřeby k řešení konkrétních problémů dané čtvrti. Spojují hlavní zainteresované instituce, jakož i zástupce občanů a společensko-výchovné pracovníky z dané čtvrti.

Stručné zhodnocení pocitu nedostatku bezpečí se provádí v rámci průzkumu mezi občany (30 – 50 respondentů v závislosti na konkrétní čtvrti). Hodnocení provádí dva členové městského týmu pro bezpečnost a prevenci, který obvykle předchází schůzi CLPS, konané dvakrát ročně.

Občané pozitivně přijímají skutečnost, že jsou jim veřejné orgány k dispozici a věnují čas vyslechnutí názorů na otázky každodenní bezpečnosti.

Každých šest měsíců předkládají prefektura a policie zprávu o zjištěné situaci v dané čtvrti a o opatřeních přijatých v tomto období. Každý z přítomných pak může vyjádřit svůj názor na vývoj situace ve čtvrti a na opatření, která jsou pokládána za nezbytná pro zlepšení situace a pocitu bezpečí ve čtvrti. Pečlivá analýza aktuální situace každé čtvrti a jejích specifických problémů umožňuje cílený přístup a operativně přizpůsobovanou reakci. Tato fáze rovněž nabízí příležitost pro výměnu informací o skutečné podobě a závažnosti problémů v oblasti bezpečnosti a vhodnosti zamýšlených opatření mezi komunálními a institucionálními činiteli.

## Výsledky

Městské místní poradní sbory pro otázky bezpečnosti a prevence pomáhají přizpůsobovat opatření specifickým okolnostem každé oblasti, přispívají k uklidnění občanů a pomáhají je vzdělávat v oblasti preventivních a bezpečnostních opatření. Tato práce komunálního charakteru rovněž přináší užitečný příspěvek pro místní bezpečnostní audit, který předchází realizaci opatření navržených ve smlouvě města Bordeaux o bezpečnosti a prevenci na místní úrovni.

## Partneři

Městská smlouva, prefektura, město Bordeaux, státní zástupce, delegovaný bezpečnostní prefekt, oblastní rada pro veřejnou bezpečnost, akademická inspekce, ředitelé vzdělávacích institucí, preventivní kluby, Centrum pro místní společenskou činnost, místní činitelé, sdružení obchodníků, nájemníků a sociálních pracovníků.

## JIHOAFRICKÁ REPUBLIKA Program rozvoje prevence kriminality (*Crime Prevention Development Programme*), komunální strategie snižování kriminality

## Kontext

Policejní sbor Jihoafrické republiky (*South African Police Services, SAPS*) vytvořil Program rozvoje prevence kriminality v reakci na výzvu prezidenta republiky k integrovanému postupu při řešení kriminality, násilí a chudoby v Jihoafrické republice z roku 1999. Tato národní iniciativa přinesla místní samosprávě a SAPS, společně s dalšími místními institucemi, průlomovou příležitost společně vytvářet a realizovat Integrovanou strategii komunální prevence kriminality (*Integrated Community Based Crime Prevention Strategy*).

To je umožněno podporou multioborových opatření a sladění činnosti jednotlivých institucí při řešení hlavních příčin kriminality a násilí.

Uvedený přístup je založen na myšlence, že si občané musejí osvojit poznání své vlastní situace, ztotožnit se s aktivitami zaměřenými na snižování a prevenci kriminality a účastnit se jich.

### **Cíle**

- Podporovat, urychlovat a usnadňovat rozvoj a realizaci integrovaných komunálních strategií prevence kriminality na místní úrovni.
- Mobilizovat činnost a povzbuzovat zapojení v oblasti opatření na prevenci kriminality na místní úrovni.

### **Popis**

Různé trestné činy mají různé příčiny a při boji s kriminalitou na místní úrovni je třeba hledat řešení lokální, zohledňující místní podmínky. Komunální strategie prevence kriminality by měla zahrnovat opatření vůči problémům spojeným s kriminalitou, mezi něž patří aktivity, které snižují, odrazují či předcházejí páchaní určité trestné činnosti změnou prostředí, v němž k ní dochází, změnou podmínek, jež jsou patrně její příčinou, a vytvořením silného odstrašujícího prostředí v podobě účinného systému trestní justice.

Program rozvoje prevence kriminality nabízí obcím, policii a ostatním orgánům prosazování práva, podnikatelům, nevládním organizacím, občanským organizacím a dalším činitelům, strategickou a technickou pomoc v oblasti rozvoje a realizace integrované strategie. Tento postup uznává původní schopnost veřejnosti účastnit se rozvoje opatření na snižování a prevenci kriminality. Samospráva je často v nejlepší pozici pro řízení celého procesu. Program může být veden rovněž formou jmenování externího experta, který pomáhá usnadnit průběh intervenčního stadia. Takový postup by zahrnoval následující prvky:

- uznání obecních struktur za účelem zajištění toho, že program bude komplexní, participativní a transparentní;
- provedení komplexního auditu komunální bezpečnosti analyzujícího místní charakteristiky, jako jsou socioekonomické podmínky, strukturu, trendy a hlavní problémy kriminality, problémy s kriminalitou týkající se environmentálního plánování a rozvržení, opatření v oblasti sociálního a ekonomického rozvoje, stávající iniciativy v oblasti prevence kriminality a policejní činnosti (institucionální kapacita atd.);
- vytvoření komunální strategie prevence kriminality založené na komunálním bezpečnostním auditu;
- vytvoření styčných bodů s místními institucemi za účelem ovlivnění příslušných činností v dané oblasti;
- umožnění počátečních investic do podpůrných projektů;
- stanovení hlavní oblasti intervence a priority při řešení základních příčin kriminality;
- určení vhodných komunálních činitelů pro realizaci místních kriminálně preventivních opatření podle priorit stanovených ve strategii; budování kapacity komunálních činitelů a jejich podpora při realizaci opatření;
- sledování a hodnocení realizace všech aspektů strategie;
- a budování kapacity místních struktur, poskytovatelů služeb a SAPS pro pokračování v realizaci Programu rozvoje prevence kriminality.

Technickou pomoc a podporu poskytuje Odbor prevence kriminality: sociální prevence kriminality SAPS (*Division Crime Prevention: Social Crime Prevention of SAPS*). Strategie však může být úspěšná pouze tehdy, existuje-li odhodlání a vstupní investice ze strany místních institucí jako je samospráva a veřejnosti obecně.

## **Stručný obsah metodiky Systému prevence kriminality v České republice v letech 2008 až 2011 včetně Harmonogramu na rok 2008**

### **1. Krajská úroveň**

**Kraj obdrží v letech 2009 až 2011 do svého rozpočtu finanční prostředky (dotaci) z kapitoly Ministerstvo vnitra<sup>1</sup> na realizaci Krajského programu prevence kriminality a usnesením zastupitelstva (rady) rozhodne v samostatné působnosti o jejím konkrétním využití na projekty, jejichž realizátorem je kraj nebo obce.**

#### 1.1 Povinnosti a kompetence státu

- vytvoří mechanismus výpočtu objemu finančních prostředků na kraje, na jehož základě každoročně stanovuje výši finančních prostředků pro jednotlivé kraje - viz Příloha č. 6 (provede odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra – dále jen „OPK MV“; schválí vláda ČR);
- analyzuje údaje o trestné činnosti a dalších kriminogenních faktorech a podle potřeby mění mechanismus výpočtu (provádí OPK MV / schválí vláda ČR);
- zasílá každoročně výzvy hejtmanům k realizaci Krajského programu. Výzva bude učiněna vždy v roce, který předchází roku realizace Krajského programu (provádí OPK MV);
- zpracuje doporučující Metodiku přípravy Krajského programu, jejíž součástí bude návrh bodového hodnocení programu kraje a projektů obcí, podle kterého může Komise pro výběr projektů zřízená při krajských úřadech posuzovat žádosti obcí či institucí na úrovni kraje o dotace od roku 2009 (provede OPK MV; schválí RVPPK);
- poskytuje konzultace při přípravě a realizaci Krajského programu (provádí OPK MV);
- se souhlasem kraje se účastní Komisí pro výběr projektů zřízených při krajských úřadech (provádí OPK MV);
- kontroluje dodržování podmínek stanovených ve Strategii a metodice; postupuje podle platné legislativy (provádí OPK MV, kontrolní orgány);
- shromažďuje, analyzuje a vyhodnocuje programy krajů a zpracovává celorepublikové srovnání a příklady dobré praxe (provádí OPK MV).

---

<sup>1</sup> Dotace je určena pro realizaci opatření investičního i neinvestičního charakteru a může být použita jako kofinancování větších preventivních projektů realizovaných na území kraje v rámci Regionálního operačního programu.

## 1.2 Povinnosti a kompetence kraje a obcí

Krajské zastupitelstvo rozhodne o zapojení kraje do krajské úrovně prevence kriminality v souladu se schválenou Strategií a o realizaci Krajských programů prevence kriminality v letech 2009 až 2011. Tím potvrzuje, že bude respektovat základní podmínky pro organizaci, přípravu, realizaci a finanční zabezpečení programu;

Základními podmínkami jsou:

- o zpracování bezpečnostní analýzy<sup>2</sup> podle doporučení RVPPK,
- o zpracování Koncepce prevence kriminality kraje na období 2009 – 2011,
- o zřízení funkce manažera prevence kriminality,
- o vytvoření pracovní skupiny prevence kriminality,
- o zpracování závazných Zásad pro poskytování dotací na výdaje realizované v rámci Krajského programu,
- o každoroční vyčlenění finančních prostředků na realizaci Krajského programu v minimální výši 20% celkových nákladů na projekty realizované přímo krajem od roku 2009; musí se jednat o finanční prostředky, které nepochází ze státního rozpočtu,
- o vytvoření krajské Komise pro výběr projektů od roku 2009, jejímž úkolem bude realizovat dotační řízení na úrovni kraje,
- o zabezpečení poskytnutí finančních prostředků na krajský program a v rámci krajského programu na projekty obcí a dalších institucí na úrovni kraje, a to včetně programového financování,
- o provádění věcných a finančních kontrol využití dotace.

V případě nesplnění uvedených podmínek nebude účelová státní dotace na kraj převedena.

Jestliže se kraj zapojí do krajské úrovně prevence kriminality, bude každoročně zpracovávat Krajský program, který bude schvalovat rada kraje.

### **Pro účast v Krajském programu je obec povinná:**

- ustanovit kontaktní osobu odpovědnou za realizaci programu prevence kriminality;
- schválit realizaci programu usnesením zastupitelstva;
- schválit usnesením zastupitelstva realizaci vyčlenění částky v rozpočtu obce v minimální výši 20 % z celkových předpokládaných nákladů na projekt (podíl 20 % nemusí být vyčleněn z rozpočtu obce, ale nesmí být použit ze státních prostředků);
- zpracovat projekty, vyplnit žádost o dotaci, přiložit požadované přílohy, připojit stanovisko ředitele místně příslušného Okresního ředitelství Policie ČR a zaslat žádost v termínu stanoveným krajem na krajský úřad;
- realizovat program a vyhodnotit jeho výsledky.

---

<sup>2</sup> Bezpečnostní analýza bude obsahovat detailní rozbor trestné činnosti (skutky, pachatelé, oběti), nezaměstnanosti, chudoby a případně dalších prokriminogenních faktorů, sociodemografickou analýzu a analýzu institucionální (sumář zdrojů) na úrovni kraje.

### 1.3 Harmonogram pro rok 2008

Rok 2008 představuje přechod mezi dosud platnou strategií prevence kriminality a jejími mechanismy a novým systémem platným od roku 2009.

#### 1.3.1 Úkoly MV

- vyzvat kraje, aby se zapojily do krajské úrovně prevence kriminality a s finanční podporou státu realizovaly v letech 2009 - 2011 Krajské programy prevence kriminality.  
**T: říjen 2007**
- požádat o zaslání seznamu obcí, které kraj ve spolupráci se Správou kraje Policie ČR navrhuje k realizaci vlastních preventivních programů v roce 2008. **T: říjen 2007**
- na základě seznamu zaslání krajem vyzvat statutární zástupce obcí k přípravě programu, zpracování projektů a žádostí o poskytnutí dotace na rok 2008.  
**T: do 30. listopadu 2007**
- pro rok 2008 zpracovat závazné Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci programu prevence kriminality a zaslat ji krajům; schválí RVPPK. **T: říjen 2007**
- zpracovat Metodiku přípravy Krajského programu a zaslat ji krajům; schválí RVPPK. **T: říjen 2007**
- zřídit Komisi RVPPK pro výběr projektů v rámci programu prevence kriminality; schválí RVPPK. **T: leden 2008**
- zajistit jednání Komise RVPPK (výběr projektů a návrhy dotací); výsledky dotačního řízení předložit ke schválení RVPPK. **T: do konce března 2008**
- zajistit uvolnění dotace krajům<sup>3</sup> na náklady spojené se zajištěním podmínek nutných k zapojení kraje do krajské úrovně prevence kriminality (vytvoření pracovní skupiny, zpracování bezpečnostní analýzy, komunikace, ostatní osobní náklady apod.).  
**T: první pololetí 2008**
- poskytovat metodickou pomoc a konzultace při přípravě a realizaci Krajských programů a zajišťovat kontroly využití dotace. **T: průběžně**

#### 1.3.2 Úkoly krajů

- navrhnout ve spolupráci se Správou kraje Policie ČR obce pro zařazení do Krajského programu prevence kriminality na rok 2008 a jejich seznam zaslat na OPK MV.  
**T: do 15. listopadu 2007**
- rozhodnout zastupitelstvem kraje o zapojení do krajské úrovně prevence kriminality v souladu se schválenou Strategií na léta 2009 až 2011<sup>4</sup> a o realizaci Krajského programu v roce 2008; **T: do 15. února 2008**
- zřídit funkci manažera prevence kriminality. **T: do 15. února 2008**
- vytvořit pracovní skupinu prevence kriminality. **T: do 15. února 2008**
- vyčlenit finanční prostředky na realizaci Krajského programu pro rok 2008 v minimální výši 20% celkových nákladů na program, který bude kraj realizovat; **T: do 15. února 2008**

<sup>3</sup> Dotace bude určena pouze pro kraje, jejichž zastupitelstvo rozhodne o zapojení do Krajské úrovně prevence kriminality v letech 2009 až 2011. Navrhuje se částka 200 000,- Kč.

<sup>4</sup> Rozhodnutím deklaruje kraj závazek ke splnění základních podmínek pro organizaci, přípravu, realizaci a finanční zabezpečení programu.

- zpracovat žádost o poskytnutí finančních prostředků na náklady spojené se zajištěním podmínek nutných k zapojení kraje do krajské úrovně prevence kriminality. **T: 1. pololetí 2008**
- zaslat Krajský program na rok 2008 se žádostí o dotaci na OPK MV. **T: do 15. února 2008**
- zpracovat bezpečnostní analýzu kraje podle zadání RVPPK a zaslat ji na OPK MV. **T: do 30. června 2008**
- zpracovat Koncepti prevence kriminality kraje na období 2009 – 2011 a po jejím schválení zastupitelstvem kraje ji zaslat na OPK MV. **T: do 30. června 2008**

### 1.3.3 Úkoly obce (v rámci krajské úrovně)

- ustavit kontaktní osobu odpovědnou za realizaci programu prevence kriminality v roce 2008;
- schválit usnesením zastupitelstva vyčlenění částky v rozpočtu obce na realizaci projektů v minimální výši 20 % z celkových předpokládaných nákladů na projekt (podíl 20 % nemusí být vyčleněn z rozpočtu obce, ale nesmí být použit ze státní dotace);
- zpracovat program a podat žádost o dotaci na OPK MV.

**Všechny úkoly musí obce splnit do 15. února 2008.**

### Shrnutí:

Rok 2008 je rokem přechodným, během něhož budou zajištěny podmínky pro převedení kompetencí z republikové úrovně na úroveň krajů a bude také zajištěn převod finančních prostředků z kapitoly Ministerstvo vnitra na kraje.

O přidělení dotací na Krajské programy i programy obcí doporučených kraji, bude rozhodovat RVPPK v souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality pro rok 2008.

## **2. Městská úroveň**

### 2.1 Povinnosti a kompetence státu

- vybrat města do městské úrovně prevence kriminality. Jako základní kritérium bylo zvoleno územně správní členění (obce s rozšířenou působností) a počet obyvatel (nad 25 tisíc). Seznam měst - viz Příloha č. 3 (provede OPK MV; schválí vláda ČR);
- zpracovat Metodiku přípravy Městského programu a Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci programu prevence (provede OPK MV; schválí RVPPK);
- nabídnout městům možnost realizovat Městský program (provede MV);
- poskytovat konzultace a metodickou pomoc městům při realizaci programu města (provádí OPK MV);
- zajišťovat výběr a schválení dotací na projekty v rámci Městských programů. K výběru bude vytvořena komise RVPPK pro výběr projektů (provádí OPK; schválí RVPPK);
- zajišťovat převod státní účelové dotace z kapitoly Ministerstvo vnitra (provádí MV) na projekty jednotlivých měst;

- analyzovat údaje o trestné činnosti a dalších kriminogenních faktorech na území měst a doporučovat opatření k řešení zjištěných problémů (provádí OPK MV);
- vyhodnocovat efektivitu realizovaných opatření, o závěrech informovat města a kraje, zpracovávat celorepubliková srovnání a příklady dobré praxe (provádí OPK MV);
- zajišťovat kontrolu využití dotace (provádí MV a příslušné kontrolní orgány).

## 2.2 Povinnosti a kompetence města

- rozhodnout zastupitelstvem města o zapojení do městské úrovně prevence kriminality na léta 2008 až 2011;
- rozhodnout zastupitelstvem (radou) města o realizaci Městského programu na rok 2008 včetně vyčlenění finančních prostředků na jeho realizaci v minimální výši 20 % celkových nákladů na program<sup>5</sup>;
- zpracovat bezpečnostní analýzu<sup>6</sup>;
- zpracovat program vycházející z Koncepce prevence kriminality města na období 2009 až 2011 včetně vytvoření podmínek k realizaci Městského programu;
- podmínkami jsou:
  - o zřízení funkce manažera prevence kriminality na období 2008 až 2011,
  - o vytvoření pracovní skupiny prevence kriminality,
  - o každoroční zpracování Městského programu, jehož dílčí projekty reagují na objektivně zjištěné bezpečnostní problémy. Za vytvoření programu odpovídá pracovní skupina a manažer prevence kriminality. Zpracování programu vychází z koncepce schválené zastupitelstvem města.
- schvalovat každoročně zastupitelstvem (radou) konečnou verzi Městského programu.
- zaslat program s žádostí o dotaci na OPK MV, k programu připojit stanovisko ředitele místně příslušného okresního ředitelství Policie ČR;
- při zpracování a realizaci programu prevence kriminality města respektovat podmínky stanovené v rámci Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011.

## 2.3 Harmonogram činnosti na rok 2008

### 2.3.1 Úkoly MV

- zpracovat návrh měst zařazených do městské úrovně prevence kriminality (města nad 25 tis. obyvatel) - viz Příloha č. 3 (provede OPK MV; schválí vláda ČR);  
**T: září/říjen 2007**
- vyzvat města (schválená RVPPK) k zapojení do městské úrovně prevence kriminality na léta 2008 až 2011 a k realizaci Městského programu na rok 2008 (provede MV);  
**T: říjen 2007**

<sup>5</sup> Jedná se o minimálně 20 % celkových nákladů na projekt z rozpočtu města. Musí se jednat o prostředky, které nepochází ze státního rozpočtu.

<sup>6</sup> Bezpečnostní analýza bude obsahovat detailní rozbor trestné činnosti (skutky, pachatelé, oběti), nezaměstnanosti, chudoby a případně dalších prokriminogenních faktorů, sociodemografickou analýzu a analýzu institucionální (sumář zdrojů) na úrovni města. Jeho závazná podoba bude upřesněna RVPPK.

- zpracovat Metodiku přípravy Městského programu a Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci programu prevence kriminality v roce 2008; zaslat městům současně s výzvou (provede OPK MV / schválí RVPPK); **T: říjen 2007**
- poskytovat metodickou pomoc a konzultace při přípravě a realizaci Městských programů (provádí OPK MV); **T: průběžně**
- zajistit jednání Komise RVPPK pro výběr projektů a návrh dotací na projekty v rámci Městských programů (provede OPK MV; schválí RVPPK); **T: do konce března 2008**
- zajistit převod státní účelové dotace z kapitoly Ministerstvo vnitra do rozpočtu obcí (zajistí MV); **T: duben a dále 2008**
- zajistit uvolnění dotace městům<sup>7</sup> na náklady spojené s tvorbou Koncepce prevence kriminality města na léta 2009 až 2011 (provede MV); **T: první pololetí 2008**
- zajišťovat kontrolu využití dotace (provádí MV a kontrolní orgány); **T: průběžně**

### 2.3.2 Úkoly města

- rozhodnout zastupitelstvem města o zapojení a o realizaci městské úrovně prevence kriminality na léta 2008 až 2011; **Termín: nejpozději do 15. února 2008**
- rozhodnout o realizaci Městského programu na rok 2008, včetně vyčlenění finančních prostředků na spoluúčast v minimální výši 20 % celkových nákladů projektů a zaslat tuto informaci na OPK MV<sup>8</sup>; **Termín: nejpozději do 15. února 2008**
- zpracovat bezpečnostní analýzu; **T: do 15. února 2008**
- zřídit funkci manažera prevence kriminality na období 2008 až 2011; **T: do 15. února 2008**
- vytvořit pracovní skupinu prevence kriminality na období 2008 až 2011; **T: do 15. února 2008**
- zpracovat Městský program a žádost o dotaci na rok 2008 se stanoviskem ředitele Okresního ředitelství Policie ČR a zaslat na OPK MV; **T: do 15. února 2008**
- zpracovat Koncepti prevence kriminality města na období 2009 až 2011. Schválenou Koncepti zastupitelstvem města zaslat na OPK; **T: do 30. června 2008**
- zpracovat žádost o poskytnutí finančních prostředků na náklady spojené se zajištěním podmínek nutných k zapojení města do městské úrovně prevence kriminality;  
**T: 1. pololetí 2008**

<sup>7</sup> Dotace bude určena pouze pro města, jejichž zastupitelstvo rozhodne o zapojení do Městské úrovně prevence kriminality v letech 2009 až 2011. Navrhuje se částka 50 000,- Kč.

<sup>8</sup> Jedná se o minimálně 20 % celkových nákladů na projekt z rozpočtu města. Musí se jednat o prostředky, které nepochází ze státního rozpočtu.

## **Postup při stanovení finančního limitu státní účelové dotace pro kraje na Krajské programy prevence kriminality realizované v letech 2009 až 2011**

Základní jednotkou pro výpočet je jeden „**indexovaný trestný čin**“. **Indexovaný trestný čin** obsahuje skutečný trestný čin a ekvivalenty kritérií nezaměstnanosti a sociální chudoby.

Skutečný trestný čin: údaje o evidované celkové trestné činnosti za rok 2006 (sloupeček 3) v jednotlivých krajích a v ČR jsou čerpány ze statistických výkazů Policejního prezidia ČR.

Nezaměstnanost: je vyjádřena procentní mírou registrované nezaměstnanosti v ČR a v každém kraji zvlášť (sloupeček 4). Pohybuje se v rozmezí od 27 nezaměstnaných na tisíc zaměstnaných obyvatel v Praze po 137 nezaměstnaných na tisíc zaměstnaných obyvatel v Ústeckém kraji. Údaje o míře registrované nezaměstnanosti jsou vztaženy k počtu obyvatel v každém kraji (sloupeček 1) s tím, že hodnota převodového ekvivalentu nezaměstnanosti vůči kriminalitě byla stanovena jako 0,20. Takto je faktor nezaměstnanosti (při řádové srovnatelnosti číselných hodnot kriminality i nezaměstnanosti) přisouzena 1/5 váhy kriminality, tzn., že počty nezaměstnaných v každém kraji „převédeme“ na trestné činy násobkem 0,20 (sloupeček 5 = sloupeček 1 x sloupeček 4 x 0,20). Údaje o nezaměstnanosti jsou čerpány ze statistických přehledů ČSÚ za rok 2006. Údaje o počtu obyvatel (sloupeček 1) jsou použity z „vybraných ukazatelů krajů (NUTS 3) Statistické ročenky 2006 ČSÚ (údaje s platností k 31.12.2005).

Sociální chudoba je vyjádřena částkou vyplacených vybraných dávek státní sociální podpory, které závisí na příjmové situaci obyvatel (tj. sociální příplatek + příspěvek na bydlení) připadající měsíčně na 1 obyvatele v každém kraji (sloupeček 6). Pohybuje se v rozmezí od 25,9 Kč na jednoho obyvatele Prahy po 97,7 Kč na 1 obyvatele Ústeckého kraje. Údaje o vyplacených dávkách jsou vztaženy k počtu obyvatel v každém kraji s tím, že faktor sociální chudoby je přiznána stejná důležitost (váha) jako faktor nezaměstnanosti, tzn. 1/5 váhy kriminality, tzn., že počty vyplacených korun v každém kraji jsou převedeny na trestné činy násobkem 0,20 (sloupeček 8 = sloupeček 2 x sloupeček 7 x 0,20).

Sloupeček 8 potom obsahuje součet trestných činů a nezaměstnanostních a „chudobních“ ekvivalentů trestných činů (= součty sloupců 3 a 5 a 7) ve všech krajích, tzn., že celkový počet „indexovaných trestných činů“ v ČR je 616 498.

Částka na jeden „indexovaný trestný čin“ se vypočte jako podíl celkové částky k přerozdělení (= 35 mil. Kč) a celkového počtu „indexovaných trestných činů“ v ČR (= 35 000 000 : 616 498 = 56,77). Na jeden „indexovaný trestný čin“ tudíž připadá 56,77 Kč.

Finální částka pro *hypotetický kraj* (sloupeček 9) se vypočte jako násobek celkového počtu „indexovaného trestného činu“ v kraji a částky na jeden indexovaný trestný čin (= 56,77 Kč). Příklad: *hypotetický kraj* je zatížen 59 452 „indexovanými trestnými činy“. Měl by dostat státní dotaci ve výši 3 375 tisíc korun ( $59452 \times 56,77 \approx 3\,375\,000,-$  Kč).

**Konkrétní výpočty rozdělení dotací na kraje budou prováděny až po odpočtu obyvatel ve městech zařazených do městské úrovně prevence kriminality.** Částka na jeden „indexovaný trestný čin“ bude potom samozřejmě vyšší, protože počet obyvatel, a tím i počet „indexovaných trestných činů“, mezi které se bude 35 mil. rozdělovat, bude nižší.

**Tabulka č. 1**

|                  | 1                       | 2                         | 3                       | 4                                         | 5                         |
|------------------|-------------------------|---------------------------|-------------------------|-------------------------------------------|---------------------------|
| kraj             | počet obyvatel (v tis.) | počet TČ na 1000 obyvatel | počet TČ celkem v kraji | počet nezaměstnaných na 1000 zaměstnaných | nezaměstnaní celkem x 1/5 |
| hypotetický kraj | 1 150                   | 32                        | 37 188                  | 53                                        | 12 190                    |
| <b>Celkem ČR</b> | 10 235                  | 33                        | 336 446                 | 77                                        | 159 045                   |

| kraj               | 6                           | 7                  | 8            | 9                           |
|--------------------|-----------------------------|--------------------|--------------|-----------------------------|
|                    | dávky na 1 obyvatele (v Kč) | dávky celkem x 1/5 | součet 3+5+7 | peníze pro kraj Kč (v tis.) |
| hypotetický kraj   | 43,8                        | 10 074             | 59 452       | <b>3 375</b>                |
| <b>Celkem v ČR</b> | 58,6                        | 121 007            | 616 498      | <b>35 000</b>               |